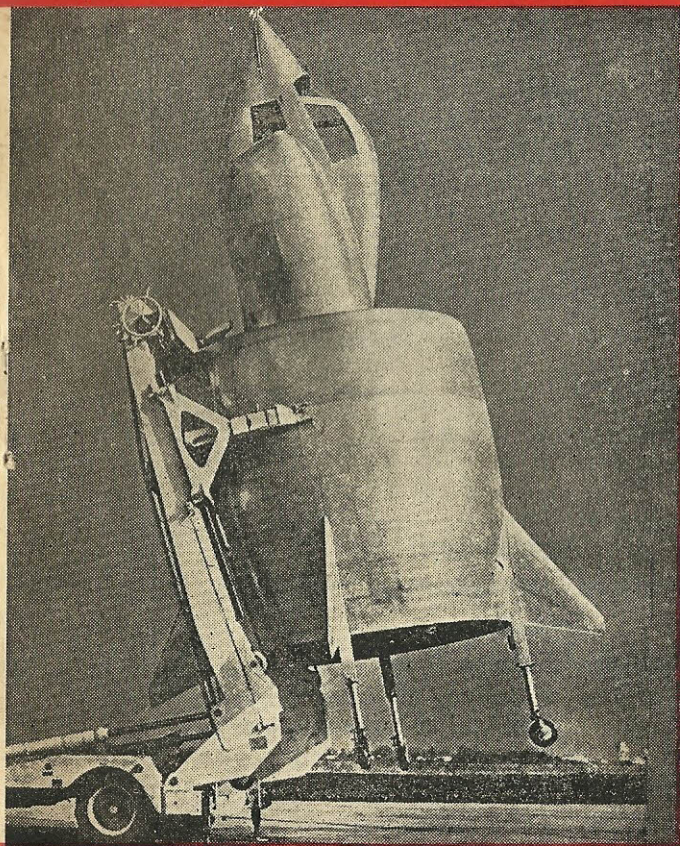

צקלון

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

צקלון

לקט תרגומים

תוכן הענינים

- כיבושה של עיר הקול-לויט' ג'. וי. ל. ניקולסון 3
- התקפת-לילה — מפתח לנצחון בעידן-האטום
- הקול-לויט' ר. מ. וולקר 19
- בוחה של החטעיה לא תש! הקול-לויט' מ. סאקוליץ' 27
- ביצד היית עושה זאת אתה? המיור ז'. מ. פראט 34

צבא הגנה לישראל
הוצאת «מערכות»

«מערכות»

בית ההוצאה של צבא הגנה לישראל

עורך ראשי: סא"ל אלעזר גלילי
סגן-עורך ראשי: סא"ל גרשון ריבלין
«מערכות»: קצין עריכה סרן משה ברימר
«מערכות ים»: קצין עריכה רב-סרן עזרא להד
«צקלון»: קצין עריכה שרגא גפני

ספרים להנצחת החייל: העורך ראובן אבינעם

מזכירת המערכת: מרים נתנאל

המנהל: יוסף דקל
עוזר למנהל: יוסף אלקוני

המערכת והמנהלה: הקריה-ת"א, רח' ג' מס. 1

תמונת השער

«כנף-השרוויל» (קולאז' אופקית) — כלי המראה-אנמית

לטיסה-אופקית

מתוצרת «החברה הלאומית לחקר מנועי תעופה ובנייתם» הצרפתית. הכלי מוצג על הרכב-הנושא שלו, שהוא גם המציבו על הארץ לעמידת-ההמראה. תכליתו של כלי זה — הנמצא עדיין בשלב ניסויים והשלמת-הפיתוח — לבטל את התלות בשדות תעופה ולהוליך אל טיפוס כלי-טיס המתאימים בכל התנאים להטסת מפקדים, קישור, תצפית-מהודקת וכיוצא בזה. הוא הועד להגיע למהירות וכשר לאי-מבוטלים בטיסה אופקית. המנוע הטורבו-סילוני נמצא בסמוך לתא-הטייס, מאחוריו. מושב הטייס מורכב אבטומטית לאחור — או מזדקף קדימה — עם החלפת מצבו של הכלי (ממאונך לאופקי — ולהפך).

כיבושה של עיר

(ראה „מקורות ומחברים“)

הקולונל-לויטננט ג'.ו.ל. ניקולסון

כיבוש צומת-הכבישים „עפוס“ (18-19 בדצמבר 1943)

אכן, ראויה ההתקפה שערכה הבריגדה ה-1 הקנדית ב-18 בדצמבר, בהתקדמות כלפי אורטונה, כי תזכר בשם הצופן שניתן למחסום-האש-הנע אשר סייע לשלב-הפתיחה שלה — „תהילת בוקר“. לא זו בלבד שהיתה זו אש-הארטילריה הכבידה ביותר שנורתה עד לאותו זמן על ידי הדיביזיה ה-1,

אותו יום היה... יום של מאבק מר.

מקורות ומחברים

(הארות והערות לקורא)

כיבושה של עיר מאת הקולונל-לויט' ג'.ו.ל. ניקולסון.

אורטונה היא עיר-חוף ישנה, טיפוסית לאזור הים-התיכון, השוכנת באיטליה, על שפת הים האדריאטי. במלחמת-העולם השניה נטשו בקרבתה ובתוכה קרבות כבידים בין דיביזיות-הרגלים ה-1 הקנדית לבין דיביזיות-הצנחנים ה-1 הגרמנית. המתנוונים היו מן העידית של הצבא הגרמני. התוקפים היו מן המובחרים שבגייסות בעלות-הברית. דבקות עקשנית במטרה ותושיה רבה נדרשו, איפוא, משני הצדדים-היריבים בלחימה זו. שהתנהלה בית-אל-בית ודיוטה-אל-דיוטה. ממילא, טכניקת-הלחימה שטופחה בכיבוש אורטונה והלקחים הטקטיים שנרכשו במהלכו, הפכו — באמצעות בתי-הספר הקרביים של בעלות-הברית — לנחלת כל צבאות-הברית. גם אנו נמצא בודאי עניין רב בהם.

יצוין: — אף לאנשי השיריון יש בקרבות אורטונה מקום-להתגדר-בו. הטנקים הקנדיים לא נרתעו מפני הסכנות הרבות, שארבו להם בקרבות-הרחוב, ולהמו, תוך שיתוף מהודק, בצד הרגלים: — לעתים פעלו בתפקיד של „תותח-סער“ ולעתים אף שימשו כמצודות; הם פינו פצועים, הביאו תחמושת, ומילאו הרבה משימות בלתי-מקובלות אחרות. הפרשה „תומצתה“ מתוך הספר — אשר יצא לו שם בעולם הצבאי — „הקנדים באיטליה“, שהוא מעין „ספר ההיסטוריה-הרשמית הקנדית“ של מסע-המלחמה בשנים 1943—45 באיטליה. שמו באנגלית „The Canadians in Italy“.

התקפת-הלילה — מפתח לנצחון בעידן-האטום מאת הקולונל-לויט' ר. מ. וולקר עקרון-המלחמה המכונה ריכוז-הכוח — שהוא התנאי-המוקדם להתקפה — הועמד בסימן של שאלה-רבתי על ידי הטיליגוסא-המטען-הגרעיני. שכן הטיל זקוק, כידוע, לריכוזי כוחות-היריב, כדי שפגיעתו תוכל להיות תכליתית ו„משלמת“. כיצד, איפוא, ישיג התוקף עדיפות-כוח על המתגונן, בלי שיסתכן בהשמדה גרעינית? כותרתו של מאמר זה משיבה על כך.

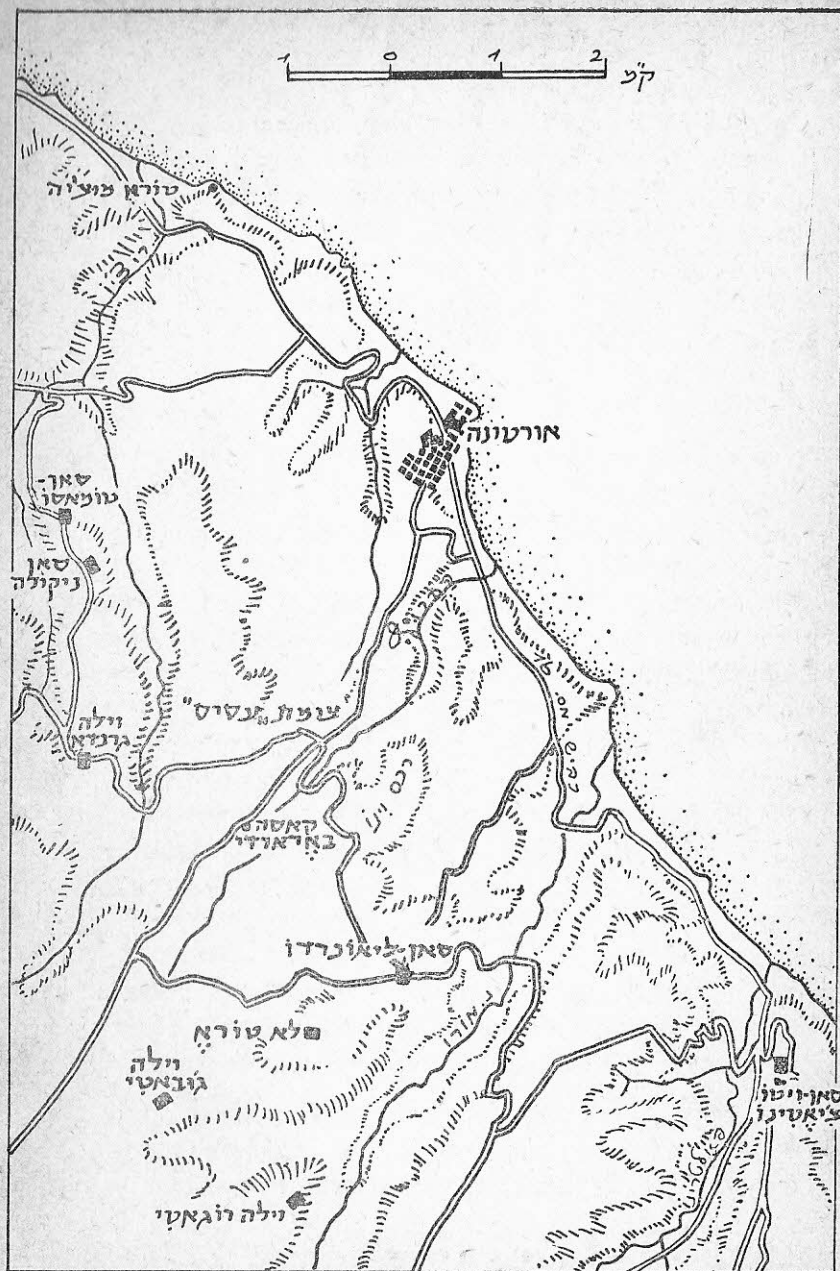
במאמר גופו מרחיב המחבר את הדיבור על הבחינות השונות, והאפשרויות הרבות, שבהתקפת לילה — ולא בלוחמה „אטומית“ בלבד, אלא גם במלחמה „מקובלת“. לקוח מתוך ירחון ביה״ס לפיקוד-ימטה של צבא-ארה״ב, „ההשקפה הצבאית“ (Military Review).

כוחה של ההטעיה לא תש! מאת הקולונל-לויט' מ. סקווליק.

הנפץ-האטומי כבר העביר מן העולם כמה וכמה דפוסים ואורחי-מעשה צבאיים. ומה בדבר ההטעיה? העשויה היא להוסיף ולמלא אף בעידן-האטום אותו מקום נכבד ומנחיל-בצחון אשר היה לה בעבר? סיוגוסלביה נשמע הקול האומר כי כוחה של ההטעיה לא זו בלבד שלא תש אלא אף התגבר — וכי עתה, יותר מתמיד, עשויה היא להכריע במלחמות.

הדברים שאובים מתוך כתב-העת הצבאי היוגוסלבי „עניינים צבאיים“. (Vojno Delo)

(המשך בעמ' 18)

מפת איזור ההתקפה - מסומנים כבישים בלבד.

אלא שבשלביו הראשונים הציג מבצע "הילת בוקר" דוגמה נקיה-כמעט מפגם של שיתוף-פעולה בין ארטילריה, רגלים ושריון — שיתוף-למופת שלא הושג עד הנה על ידי הקנדים במסע-המלחמה באיטליה. פרטי-פרטים של ההסתערות המחושבת בדקדקנות עובדו בשקידה על ידי המטות של הדיביזיה ה-1 הקנדית, בריגדת-הרגלים ה-1, ובריגדת-השריון ה-1. האחריות הסופית להוצאתה של תכנית-המבצע לפועל הוטלה על הקול-לויט ספריי, מפקד הרגימנט הקנדי המלכותי (שם גדוד מן הבריגדה ה-1), שקיבל את הפיקוד על הבריגדה ה-1 ב-16 בדצמבר, עת מחלתו של מפקדה הקודם, הבריגדיר גרהאם, אילצה את הלז לפרוש מן הפיקוד.

תכנית ההתקפה

"הילת בוקר" נועד לתקוע תריז עמוק במערך-ההגנה הגרמני שמדרום מערב לאורטונה — בשטח שממנו ניתן לערוך התקפה על העיר עצמה. שלושת השלבים שתוכננו למבצע נועדו להכניס בזה אחר זה לפעולה את כל הגדודים של הבריגדה ה-1. משטח-הערכות שעל שביל עפר אשר בתחילת "הערוץ", יתקוף רגימנט ההרריים ה-48 (שם גדוד מן הבריגדה ה-1) כלפי צפון, בנועו מאחורי מחסום-אש מתקדם, ומשימתו לנתק את כביש וילה-גראנדאז. בנקודה המרוחקת כ-1800 מטרים מצומת "עסיס", משיושלם הניתוק, ולאחר הפסקה הכרחית בת שעה אחת, יתחיל השלב השני במחסום-אש חדש (כינוי "פריחת ההדר"), שיתקדם בציר אלכסוני לציר-ההתקדמות של מחסום-האש הקודם. מאחורי מחסום-אש זה יתקוף הרגימנט הקנדי המלכותי (בפיקודו של המיור וו. וו. מאת'רס), שיערך קודם לכן בעקבות רגימנט ההרריים ה-48, כלפי צפון-מזרח, לאורך מסילת-הברזל המתמשכת במקביל ובסמוך לכביש המוליך לאורטונה; בהגיעו בדרכו לכביש וילה-גראנדאז יסתער על חילהמצב המבודד של האויב, בצומת-כבישים זה, הוא צומת "עסיס". בשלב האחרון תנצל הבריגדה ה-2 את ההצלחה לעבר אורטונה, ותכבשנה, בעוד גדוד האסטינגס והנסיך אדוארד (שם גדוד מן הבריגדה ה-1), שיובא לגזרה זו מגזרת החוף, ירחיב את הטריז צפונה לעבר סאן-טומאסו וסאן-ניקולה, כפרים שכל אחד מהם שוכן בפנים הארץ, בריחוק כ-3.5 ק"מ מעיר החוף אורטונה. השלבים הראשון והשני יסויעו בכל הארטילריה של הקורפוס-החמישי, הרכב ארטילרית הקורפוס היה שלושה גדודי תותחים-בינוניים ותשעה גדודי תותחי-ישידה, וסוללת נ"מ כבידה. מחסום-האש "הילת בוקר", 900 מטרים רחבו, יתקדם עד לעומק של שני קילומטרים, בקצב של 90 מטרים מדי חמש דקות.

(1) ראה מפה בעמ' 5. — המער.

(2) לו נשתייכה הדיביזיה הקנדית ה-1. — המער.

בו בזמן, משני עברי השטח אשר עליו יתקדמו הרגלים, יירו לסרוגין "חומות-מגן של פגזים", שיעודן — לבלום כל התקפת-נגד מן האנפים. "פריחת ההדר" יירה לפי אותה מתכונת; התקפתו של כל גדוד וגדוד תסויע ב-250 תותחים. שהות של 48 שעות נדרשה להכנות, ולו רק כדי למלא מחדש מצבורי תחמושת בשביל מחסומי-אש אדירים אלה. משימה זו תבעה מאמצים כבירים מיחידות חיל-השירותים הקנדיות; במשך שלושה ימים הובילו יום-יום מן החופים שמצפון לנהר סאנגרו 16000 פגזים לתותחי 25 ליטראות בלבד — במסעי הלוח"ו וחזור בני 86 ק"מ, בקירוב. התותחנים המיוגעים קידמו בברכה את ההפוגה הקצרה. מאז תחילת ההתקפה לחציית הנהר מורו, אחד-עשר יום קודם-לכן, רק לעיתים נדירות שתקו תותחיהם; עברו עליהם פרקי-זמן של פעולה מאומצת, בהם "ירו עד אשר נתקלף הצבע מעל הפלדה הלוהטת כאש, והאנשים שבשוחות התותח כשלו מעייפות ונחלו מן הנפץ".

קשייה של הארטילריה

מן הדין להזכיר בקצרה את הקשיים המיוחדים שנצבו אותו זמן בפני הארטילריה. עד לחציית המורו יכלו התותחנים, בהכנים את תוכניות-האש שלהם, לירות ירי מוקדם כדי לטוח את הנקודות החשובות של מחסום-האש. ואלו במערכה שבה לחמו הקנדים עתה היו הדרישות הרבות והשונות לסיוע ארטילרי גורמות לעתים ששתיים או שלוש תכניות-אש נמצאו בעת ובעונה אחת בתהליך טיווח, והתותחים נצטרכו להעתיק אשם מצד אחד של חזית הדיביזיה לצד האחר תוך דקות ספורות. במסיבות אלה לא נתאפשר טיווח ארטילי נאות, והיה הכרח להכין תכניות-אש לפי מפה, הוכר בסיכון שבאורח-פעולה זה, וכל מפקדי הרגלים, עד לרמת המחלקה, הותרו עליו. מעלה מ זאת, עד מהרה נתחווור כי המפות בעלות קני-המידה הגדולים היחידות שהיו בנמצא — מפות איטלקיות עם הדפס-רכב של מידות-האורך הבריטיות — רחוקות היו מדיוק, ובמקרים אחדים הכילו טעויות עד כדי 500 מטר. לא נחסך, איפוא, שום מאמץ לטווח לפי תצפית-אש, אולם לחץ הקרב אילץ לפנות תכופות לירי לפי מפה, גם מזוג-האוויר לא סייע להם לתותחנים. תמורות מהירות במזוג-האוויר היו מהוללות בן לילה הפרשים בני מעלות אחדות בחומם של מטעני-אבק-השריפה של התותחים, ורוחות עזות פתאומיות שנשבו מן הים האדריאטי בעוצמה שלא נצפתה מראש, החמירו עוד יותר את בעיית מתן סיוע ארטילי תכליתי.

הגברת שיתוף-הפעולה השריוני-רגלי

הזהירות והדיוק שהושקעו בהכנת תכנית-האש הארטילרית בשביל "תהילת בוקר", מצאו להם אח ודוגמא בתכנון הכנת הסיוע השריוני, משימה זו נפלה

בחלקו של רגימנט שלוש-הנהרות³, שלא שותף בקרבות מאז בואו לגזרה הזו, בדצמבר, ושעברה עליו קודם-לכן הפוגת מנוחה. גונדה (פלווגה) ב' שלו הוקצתה לרגימנט ההרריים ה-48, גונדה א' הוקצתה לרגימנט הקנדי המלכותי וגונדה ג' הוחזקה בעתודה. הוסדר שכל מפקד גונדה ינוע עם מפקד הגדוד, וכי מחלקה של טנקים תפעל עם כל פלווגה רובאית, כדי לודא תקשורת תקינה עם הרגלים נסע קציני רגלים בטנק של מפקד הגונדה, ועמו מכשיר-קשר המרושת לערוץ של גדוד הרגלים. תשומת הלב המדוקדקת שניתנה לענין אבטחת שיתוף-הפעולה מהודק בין הרגלים והטנקים עלתה על זו שהושקעה בכל מבצע קנדי קודם באיטליה. קצינים מן הגדוד ומן הגונדה שהוקצתה לו נפגשו כדי לדון בצוותא בפעולה הקרובה. למען (כרשום ברשימות הדיביזיה) "שבצאתם לקרב לא יהיו אלו רק שלושה טנקים המסייעים לפלווגה זו וזו, אלא המחלקה של ביל סטיבנסון, העובדת עם הפלווגה של פט סמית — ואכן, הורגש שינוי רב לטובה".

השלב הראשון

בדיוק בשעה שמונה, בבוקרו של יום 18 בדצמבר, בישרו רעמי ריכוז הארטילריה את פתיחתו של "תהילת בוקר". השלב הראשון של המבצע התנהל בדיוקנות שכזאת, משל היה תרגיל שחזרו עליו פעמים רבות. מאחורי חומה של התפוצצויות פגזי חומר-נפץ-מרסק, 275 מ' עוביה, התקדמו פלווגות א' וב' של רגימנט ההרריים ה-48 התקדמות נחושה דרך הכרמים והבוטנים המבוותרים שבחזיתם. (הגדוד הזה נע בתבנית "Y". שתי הפלווגות הקדמיות נצטוו לנוע בעקבות מחסום-האש הישר אל היעד בלא להסתבך בשום לחימה בדרך. הפלווגה שבסמוך להן, מאחוריהן, תבער כל אויב שיתגלה לאחר שעבר עליו מחסום-האש. הפלווגה הרביעית הוחזקה בעתודה, כדי לנצל את הצלחת שתי הפלווגות הקדמיות, או את הצלחת אחת מהן בלבד). אבק ועשן צמצמו את הראות עד ל-200 מטרים, ואחדות מן המחלקות שמרו על כיוון התנועה הנכון רק בעזרת המצפן. תגובת האויב היתה בתחילה מצומצמת, והתבטאה באש נשקיקל בלבד, אך עד מהרה החלה אש מרגמות וארטילריה יורדת מאחורי מחסום-האש — תחבולה גרמנית שנועדה להבל באמנם של גייסותינו בתותחנים שלהם. הטנקים של "שלושת הנהרות" גילו מטרות בכל בנין ובכל ערמת שחת, וכאשר אילצה אותם קרקע רכה לחפש אחר נתיבים שהפרידו אותם מעל הרגלים, הוכיחו את יעילותם ההסדרים שנערכו-מראש כדי להבטיח תקשורת טובה. תותחנים-מטנייעים של הגרמנים פתחו באש מן האנפים, אבל נוכחותו של רגימנט ה-22 המלכותי⁴ (שהועמד

3) שמו של גדוד טנקים מבריגדת-השריון ה-1 הקנדית — החדר.

4) שמו של גדוד מן הבריגדה ה-3 הקנדית — החדר.

ארעית תחת פיקודו של ספריי) בבאררדי צמצמה את תכליתיות אשהאויב מימין, ואילו הטנקים טיפלו בהצלחה בהתנגדות שמשמאל.

ב־1030 דיווחו הפלוגות הקדמיות שהן עלו על היעד, ויתרת הגדוד מיהרה קדימה כדי לבסס את האחזיה בו. השלב הראשון נסתיים. אבידות רגימנט ההרריים ה־48 מנו רק 4 הרוגים ועשרים פצועים. מחצית אבידות אלו באה מפגזים "קצרים" של מחסום־האש המסייע, ומפגזים ופצצות של האויב שנועדו — כאמור — ליצור בגייסותינו רושם שהם פגזים "קצרים" שלנו.

משדווח אות־ההצלחה, פקד ספריי על פתיחת "פריחת הדר", וב־1145 פתחו תותחי הקורפוס־החמישי שוב באש. במקומות הערכות שלהן ליד הצטלבות שביל העפר עם הכביש המוליך לאורטונה התכוננו יחידות הרגימנט הקנדי המלכותי להתקדם משני עברי מסילת־הברזל, בשתי פלוגות לפנים. אך בעקבות ההצלחה ומיעוט האבידות שצינו לטובה את התקפת ההרריים באו כשלוש ואבידות מרובות על התקפת הרגימנט הקנדי המלכותי. מחסום־האש החל מזדחל קדימה, הפלוגות ג' וד', המסועות בטנקים, חצו את קו ההתחלה ודיווחו כי הכל מתנהל כשורה. ואולם בעוד פגזינו מתפוצצים בקרי־הפתיחה של מחסום־האש, שידר רגימנט קארלטון ויורק (שם הגדוד מן הבריגדה ה־2, שבאגף הימני), תשדורת בהולה כי פגזים פוגעים בעמדותיו הקדמיות, על אף שהוסגו לריחוק 270 מטרים משפת "הערוץ". בו בזמן דיווחו ההרריים כי פלוגותיהם המבערות נתונות לאש שלנו (לארטילריה שלנו לא ניתן לטווח לפי תצפית־עין בשביל "פריחת הדר"; אין זה כי המפות המשובשות גרמו ל"חוסר־התאמה" בין מחסום־האש ובין הקרקע, שהיתה מבוותרת מאוד וחצויה מצוקים וערוצים עמוקים) מתלונות אלה לא ניתן להתעלם, והבריגדיר מתיוס, מהארטילריה הקנדית המלכותית, שנמצא אותה שעה אצל ספריי, פקד להעתיק את מחסום־האש 350 מטרים קדימה, וביטל בו בזמן את חומת אש־המגן הימנית.

תוצאות המעשה היו מידידות והרות אסון. אנשי הרגימנט הקנדי המלכותי מצאו עצמם לפתע פנים־אל־פנים עם קבוצה חזקה של צנחנים, שמחסום־האש שהועתק הותירם שלמים ובריאים. מהללו ומהצד המזרחי של "הערוץ", שגם שם הגיח התיקון בתכנית־האש הארטילרית חופש־פעולה פתאומי לאויב, הצליפה בקנדים אש צולבת. אנשים נפלו כעמיר אחרי הקוצר. שתי הפלוגות המוליכות נופצו לרסיסים וכל קציניהן נפגעו. "מעודו לא נכנס הרגימנט למלכותיות שכוזאת", כתב קצין שנותר בחיים. לאחר שעה של לחימה מרה ומכולבלת, החליט המיור מאתרס הפצוע כי לנוכח ניתוק המגע עם מחסום־האש הנע, אין טעם להטיל קרב את עתודתו, ופקד להתבסס. שני קציני תותחנים שנעו קדימה עם הרגלים החזירו את שרידי הפלוגות המסתערות — תריסר או חמשה־עשר איש

מכל אחת. הללו המשיכו בקרב מתוך בניינים אחדים, שנצבו כמאה מטרים לפני קרי־התחלה.

התארגנות־מחדש — וחידוש ההתקפה

במרוצת הלילה שבא החזיק הרגימנט הקנדי המלכותי בעמדותיו תחת אש מרגמות וצלפים, כשהוא נכון להכות לאחור התקפה. הוא מנה רק 19 קצינים ו־159 בעלי דרגות אחרות. ספריי, אשר היטיב להבין את משמעות השואה שירדה על גדודו, פקד — הן למען הרמת רוח־הגייסות והן מתוך שיקולים טקטיים — על הרגימנט הקנדי המלכותי לנסות פעם נוספת לכבוש את יעדו. כל אדם שניתן לוותר עליו בפלוגה המסייעת ובפלוגת המפקדה הובא קדימה, ומהללו ומן השרידיים של הפלוגות הרובאיות אורגנו שלוש פלוגות, כל אחת בת 65 איש. ההתקפה החלה ב־0215, ב־19 בדצמבר, לאחר שהשייה בת 4 שעות, מהמת מחסור בדלק ובתחמושת לטנקים. הפעם התנהלה ההתקפה בהצלחה. התקשורת היתה מצוינת, ופלוגות א' וב', בלויית הטנקים, התקדמו לא־חת מאחורי מחסום־אש כבד. לעומת התנגדות האויב ביום שעבר היתה התנגדותו הפעם קלה, והדבר הוכיח כי היידריי, מפקד דיביזיית הצנחנים ה־1 הגרמנית, נאות לוותר על "הערוץ". זמן־מה לאחר חצות נכבש בקלות מפתיעה צומת "עסיס", אשר במרוצת שבועיים של קרבות מרים היה יעדה של הדיביזייה הקנדית ה־1. בהתקדמות הסופית אל היעד היו לרגימנט הקנדי המלכותי שלוש אבידות בלבד. משנאחזו הקנדים ב"עסיס", חצה רגימנט קרלטון ויורק את "הערוץ"; לילה בלתי־נעם עבר על אנשיו, בבערם קיני־ההתנגדות של האויב, בין הגויות הרבות ומלכודות־הפתאים שזרועות היו בשטח צומת־הכבישים הגורלי וסביבתו.

הקנדים מתקדמים אל אורטונה

(ראה תצלום־אוויר בעמ' אחרון)

בשעה 1000, ב־20 בחודש, תיקנו פלוגות־השדה ה־4 מחיל־ההנדסה הקנדי המלכותי את הגשר המפוצץ שעל ציר־ההתקדמות העיקרי, והטנקים הקנדיים חצו את "הערוץ" ובאו לצומת "עסיס". בצהרי היום תקף רגימנט לויאל אֶדמונטון (גדוד מן הבריגדה ה־2), בתמיכת גונדה ג' של "שלושת הנהרות", לאורך הכביש לאורטונה, ומשימתו לתפוס את הבתים שבשולי העיר. בנועם ללא הרף מאחורי מחסום־האש התכליתי נתקלו התוקפים בהתנגדות מועטה במרוצת התקדמותם בת 2700 המטרים. פלסים שנתלוו לרגלים טיהרו ממוקשים את נתיבי הטנקים, אך חרף מאמצייהם אלה הוצאו מכלל שימוש ארבעה מן הטנקים, על ידי מוקשים ומלכודות־פתאים שנוצרו בשטח. ב־1420 הגיעו הצדמונטונים

לחימתה של הבריגדה ה-2 ברחובות

בהאר יום 21 בדצמבר החלו האדמונטונים ללחום כדי להבקיע לתוככי אורטונה. זו היתה תחילתו של שבוע לחימת פנים-אל-פנים עם מבחר הצבא הגרמני. הגייסות הקנדיים יצאו ממנו עטורי מוניטין, ולהם טכניקת לחימת-רחובות שנלמדה בעיון על ידי צותי-האימון של כל צבאות בעלות-הברית.

אורטונה דומה היתה לערים רבות אחרות שעל חוף הים האדריאטי, אשר שמשו כמעוזי-חוף בימי-הביניים. בעת בה שלטה העוצמה הימית של ונציה בסחר הים התיכון. העיר הישנה, בעלת הבתים הגבוהים והצרים והרחובות המצופפים והאפלים, שנתגבבה בצד מבצר מן המאה החמש-עשרה המתנשא מעל כף רם, המזדקר לתוך הים, התמוגה עם הפרבר החדש יותר, שצמח על המישור שמדרומה. חלקה החדש של העיר בנוי היה רובעים מלבניים, אך רק הרחובות הראשיים מרוחבים היו במידה המאפשרת מעבר לטנק. הבניינים היו דבוקים זה בזה, ומרביתם בני ארבע קומות. בקצה המזרחי של העיר מתנשא סלע כמעט מצוקי מעל לנמל המלאכותי הקטן, עליו סוגרים שני שוברי-גלים, המתמשכים הרחק הימה. ערוץ עמוק מערבית לאורטונה צמצם את רוחבו של שטחה הבנוי ל-450 מטרים — כשליש מאורכה (מצפון לדרום). בהיותה מאובטחת באורח זה משלושה עברים מפני התקפה איפשרה לגרמנים לרכז כוחם בחסימת נתיב-הגישה היחיד — הכביש המוליך דרומה (כביש מס' 16), אשר דרכו התאמצו הקנדים להבקיע העירה. במבואות העיר הפך כביש זה לרחוב ויטוריו עמנואל, שנתמשך צפונה והגיע עד ה"פיאצ'ה מונציפאלא" (כיכר העיר). מכיכר מרכזית זאת של העיר, אשר נשקף עליה המגדל הגדול של כנסיית סאן טומאסו, נתמשך רחוב "ויה טריפולי" עד אל בית-הקברות ואל מחוץ לעיר, ושם הפך לכביש-החוף הראשי המוליך צפונה. האדמונטונים תקפו כלפי צפון בשתי פלוגות לפנים. כל יום 21 בדצמבר עבר עליהם בטיהור הבניינים הפזורים שניצבו בשולי העיר הדרומיים. ברדת הלילה הם הגיעו לפיאצ'ה ויטוריה, זו תחילת השטח הבנוי העיקרי של אורטונה, ונמצאו מרוחקים ארבע מאות מטרים מן הכיכר המרכזית. פלוגה ג' של גדוד סיפורת לחמה לחימה קשה כדי לכבוש את כנסיית סנטה מריה די קונסטנטינופול, שבקצה הפינה הדרום-מזרחית של העיר, ובמרוצת שעות אחר הצהריים פקד מפקד הבריגדה להטיל לקרב את כל הגדוד, כדי לסייע לאדמונטונים במשימה המתפתחת למדי מאמץ-עיקרי-רבתי.

הגם שהיו אלה כיבושים צנועים, חוללה אי-הבנה בדבר הישגיהם של הקנדים באותו יום דיכאון בחוגי הפיקוד-הגבוה הגרמני. הדוח היומי של דיביות הצנחנים ה-1 הגרמנית ציין, בלא לפרט, כי התקפת האויב מדרום-מערב לאורטונה נהדפה. מפקדתו של היטלר, שפירשה קיצור-דבריים זה כאקדמה הרגילה לידיעות

ליעדם. בהמשך ההתקפה כבדה והלכה הלחימה, והביאה לשביית 14 גרמנים ברדת הלילה. פלוגה ג' מרגימנט סיפורת (גדוד מן הבריגדה ה-2), שתקפה במעלה כביש החוף, טיפסה ועלתה על הסלעים שמדרום-מזרח לעיר, והתחברה עם האדמונטונים; עתה סרה ארעית לפיקודו של הקול-לויט ג'פרסון, מפקדם. בהתעבות החשיכה הובאו קדימה שמונה תותחים נגד-טנקיים ומחלקת מק"בים, כדי שיצטרפו לתריסר הטנקים המסייעים לרגלים במבואותיה המערביים של אורטונה.

שיתוף-הפעולה האוירי-קרקי

בעת התקדמות זו של הבריגדה ה-2 גרפו את השטח המוחזק בידי הגרמנים, מאורטונה ועד חוף הים, מטוסי-קרב ומפציצי-קרב של "חיל-האויר המדברי", בטהרם את דרכי האספקה של האויב ובתקפם את שטחי עמדות-התותחים ושטחי-ההערכות שלו. בשבועיים האחרונים צמצמו תנאי טיסה גרועים את הפעילות האוירית מעל איזור הקרבות, אך הקנדים הפיקו תועלת ממשית גם מן הפעילות האוירית המוגבלת, הודות לשימוש בשיטת בקרה חדשה. במסע-המלחמה בסיציליה נאלצו הגייסות להעביר את הבקשות לסיוע של חיל-האויר דרך מפקדות הבריגדה והארמיה — תהליך מסורבל, שכמעט הוציא מכלל אפשרות סיוע-אויר תכליתי בקרב מהיר-תנועה. בתחילת הקרבות בחצי-האי האיטלקי התקינה "בקרת-סיוע-האויר-לצבא" שני מוצבי-בקרה, שביכולתם "לגדוד" מחזית בריגדה אחת לחזית בריגדה אחרת, בלא התערבות בתקשורת סיוע-האויר הרגילה, ובמגמה למצוא מטרות נוספות להתקפת אויר. מלבד היותו קשור עם "בקרת-הסיוע-האויר-לצבא" ועם אחת הבריגדות, נמצא "המוצב הנודד" קשור ישירות עם מפקדת כנף מפציצי-קרב אשר אליה הוצמד, ובאמצעות מכשיר אלחוט בעל תדירות גבוהה מאוד יכול לבקר את תנועותיהם של מפציצי-הקרב המצוידים במכשיר דומה, במעופם. כך צומצם במידה ניכרת משך הזמן שבין שיגור הבקשה וביצועה, ונשתפר באורח מוחשי שיתוף-הפעולה הקרקעי-האוירי. במרוצת המערכה על הסאנגרו הביאה תוספת "שירות המוניות" (כלומר — המטוסים המשוטטים מעל לאיזור המערכה וממתינים שיוזימום לתקוף מטרה) לשיטה של בקרת מפציצי-קרב באויר, אשר הפכה לנחלת הכלל, בהמשך המערכה. "שירות המוניות" — גף בן ששה מפציצי-קרב — היה מתקשר בזמן שנקבע, במכשיר תדירות-גבוהה-מאוד עם מוצב-הבקרה "הנודד", ולמשך עשרים דקות — לכל היותר — היה משוטט באויר בקרבת איזור הקרב, וממתין לתדריך על מטרות מזדמנות. אם לבקר האוירי ש"בנודד" לא היתה מטרה, פנו המטוסים אל מטרת-משנה שנבחרה-מראש, וגף אחד נכנס לתפקיד "שירות המוניות".

כל מחסום של הריסות בתים היה מחופה באש מקלעים שהוצבו בקומה השניה, ומוקשים נגד־טנקיים ומוקשים נגד־אדם זרועים היו בשפע בחביון האבנים המגובבות והלבנים השבורות.

תפעול הטנקים בקרבות-הרחוב

הגם שבמסיבות מגבילות אלה היתה הפעלתו של השריון מעשה בלתי מקובל, הושיטו הטנקים של גדוד „שלושת הנהרות“ לרגלים עזרה שלא תסולא בפז. הם הפכו בשעת הצורך לתותח־סער, ופגזי תותחי ה־75 מ"מ שלהם הבקיעו פרצות גדולות בבניינים המוחזקים בידי האויב; ובשעת הצורך הפכו למצודות, בחפותם על גיחה פתאומית של הרגלים שלנו בצרורות ממושכים של אש מקלעים. לעתים תכופות נשאו תחמושת קדימה ופינו פצועים דרך הרחובות גרופי הכדורים. הם ביצעו משימות אלה בצל איום מתמיד מצד התותחים הנגד־טנקיים של הגרמנים.

הטנקים לא נרתעו מפני הסכנות הרבות שארבו להם בקרבות-הרחוב.

רעות, הניהה כי העיר אבודה. „הפיקוד העליון התקשר אתי טלפונית“, סיפר ווסטפהל⁵ בשעות אחר הצהריים לזונצ'אל⁶. „הכל שרויים בעגמה בגלל אורטונה.“ „מדוע?“ השיב ראש מטה הארמיה־העשירית הגרמנית, „אורטונה עדיין בידינו.“ יתכן שלמען מנוע את התערערות האמון של הפיקוד־העליון בארמיה־העשירית (לאחר שהאדמונטונים לחמו כל יום 22 בחודש ברחובות אורטונה, ולאחר שהדוח של דיביזית הצנחנים ה־1 הגרמנית סיפר על לחימת בית־לבית כבידה), נאמר ביומן־המלחמה של הארמיה־העשירית, „בניגוד להודעות היריבים, האויב נמצא עדיין מחזיק לאורטונה.“

מיניקת־ההגנה הגרמנית

דוחי פטרולים של האדמונטונים, שחזרו לפני עלות השחר, ביום 22 בדצמבר, גילו כמה תכליתית היא תכנית־ההבלות של המתגוננים. רחוב ויטוריו עמנאל היה נקי ממחסומים עד לריחוק של כ־300 מטרים, אך כל נתיבי ההתקדמות האחרים נחסמו בהריסות הבתים, אשר הפלסים הגרמניים מוטטו בשיטתיות לתוך הרחובות הצרים. נראה היה שהמגינים מתעתדים לתעל את ההתקפה הקנדית לאורך הרחוב הראשי אל הפיאצה מוניציפאלָּ הפתוחה, שאותה קיוו להפוך ל„שטח הריגה“. ג'פרסון החליט לבער את האויב משני צדדיו של נתיב מרכזי זה, למען ניתן יהיה לטהר את הרחוב הראשי ממוקשים ולאפשר לטנקים לחדור העירה.

פלוגה א' תקפה משמאל ופלוגה ד' מימין, כשפלוגה ב' מחפה על האגף בשטח המסוכן שבין הרחוב הראשי והמצוק המתנשא מעל לנמל. משימות פלוגתיות הוקצו ליעדים מחלקתיים וכיתתיים, והמפקדים הקפידו לדווח על כל בית שטוהר, בטרם ימשיכו לבית הבא. בית אחר בית ורובע אחר רובע פלסו להם הרגלים דרך קדימה, ובעקבותיהם השריון. ברדת הלילה הגיעו האדמונטונים לפיאצה מוניציפאלָּ, אבל תל גבוה של הריסות, בריחוק כ־25 מטרים ממנו, בלם את התקדמות הטנקים.

אותו יום, שהיה אופייני לימים הצפויים לקנדים, היה יום של מאבק מר כנגד הגנה עיקשת ואכזרית. הצנחנים הגרמניים, שהיו רעננים, מאומנים וחמושים כהלכה וחדורי נאציות, לחמו כשדים ממושמצים. כל בית איטלקי איתן שבחרו להגן עליו הפך למעוז, ומכל קומה וקומה שבו התנגדו להתקדמות הקנדים בהפעלים מכלול כלי־נשק. הם השאירו בתים ממולכדים במלכודות־פתאים, או טמנו בהם חומרי נפץ בעלי מרעמי־אשהיה, אם נשקפו בתים אלה לבתים שהם עצמם החזיקו בהם, הרסו את כתליהם החזיתיים, כדי שיחשף פנימם לאש שלהם, הנורית מעבר לרחוב.

(5) מפקד הארמיה־העשירית הגרמנית. — המער.

(6) ראש־מטה של הארמיה־העשירית הגרמנית. — המער.

מן הפיאצה מוניציפאלא המשך מפקד האדמונטונים לעבר ויה טריפולי, כשבדעתו לנתק את חיל-המצב המחזיק בחלק הצפון-מזרחי של העיר. בשעות המוקדמות של יום 23 בדצמבר הצליחה מחלקת טנקים להעפיל על המחסום שחסם את רחוב ויטוריו עמנואל. ברם, גם בסיועם היה על הרגלים ללחום כל אותו יום כדי לעבור את 180 המטרים שהפרידו בינם לבין הכיכר הרחבה פיאצה סאן טומאסו, שלפני הכנסייה. באגף הימני כבשה פלוגה של האדמונטונים את קצהו הדרומי של רחוב אומברטו ה'1, אשר מהיותו נקי מבניינים בצדו הקרוב אל הים ניתן לכסותו באש נגד-טנקית קנדית, ועל כן אף העניק אפשרות רבת-סיכויים להתקרב אל המבצר.

האבידות הכבידות החלישו את האדמונטונים. מאז חציית הסאנגרו לא קיבל שום גדוד מגודדי הדיביזיה ה'1 תגבורות; ג'פרסון, גדודו נתמעט עד כדי שלוש פלוגות בנות 60 איש כל אחת. ב-22 בדצמבר ניתנה לפלוגה ד' של גדוד טיפורת' המשימה לטהר את האגף השמאלי, וכניסת שאר יחידות הגדוד הזה לקרב. ב-23 בדצמבר, הביאה הקלה נוספת לאדמונטונים. שני המפקדים חילקו ביניהם את העיר — גדוד טיפורת' קיבל על עצמו את כיבוש הציה המערבי, ועל האדמונטונים הוטל להתקדם לאורך רחוב אומברטו ה'1 אל המבצר ואל בית-הקברות שמעבר לו.

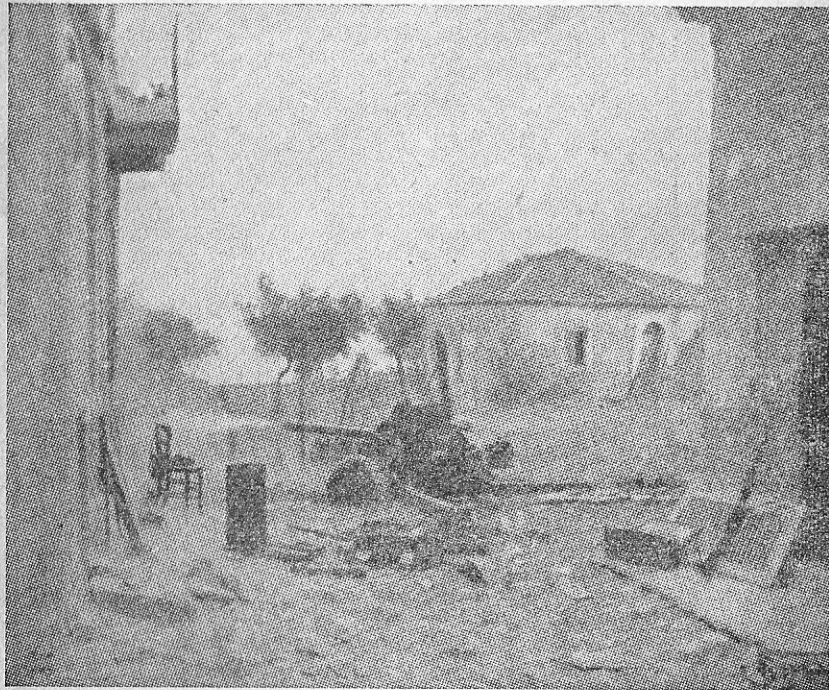
תפעול התותחים הנגד-טנקיים בקרבות-הרחוב

בהתקדמותם רצופת הלחימה הכבידה והנחושה קיבלו הרגלים סיוע נהדר מן התותחים הנגד-טנקיים — שהתאימו יותר מאשר תותחי-השדה לירי בטוחים כה קצרים. תותחי שש-הליטראות הגדודיים ותותחי השש-ליטראות והשבע-עשרה ליטראות של הסוללה הנגד-טנקית ה-90 הופעלו בתוצאות קטלניות כנגד בניינים שהוחזקו על ידי האויב. בשלבים המוקדמים של הלחימה חיפו שני תותחי שש-ליטראות על התקדמות הרגלים לאורך רחוב ויטוריו עמנואל, כשכל אחד מהם יורה פגזי חומר-נפץ-מרסק לתוך ההלונות שבצד הרחוב שהוקצה לו. לפני הרגלים המתקדמים ובסמוך מאוד אליהם. כאשר מנעה אש האויב את הפלסים מלפוצץ את מחסומי ההריסות שחסמו את הרחובות, פחסו תותחים אלה עצמם את פסגות המחסומים, ובכך אפשרו לטנקים להעפיל עליהם. משגברה ההתנגדות ברחובות, והרגלים נאלצו ללחום מבית לבית, נקראו תותחנים נגד-טנקיים להבקיע להם דרך בפגזיהם. והם השיגו תוצאות תכליתיות במאוד בהבקיעם תחילה מכשולי-כותל בפגזי חודר-שריון, מטוח קרוב, ובירותם אחרי כן פגזי חומר-נפץ-מרסק לתוך הפרצה, כדי שיתפוצץ בתוך החדר. צלפים גרמניים שהוצבו על גגות בתים —

משך פעילותם היה קצר ביותר. בדרך כלל די היה בפגזי יחיד של שש ליטראות לפצפץ גג רעפים לרסיסים. מרכס שמרוחק היה כ-1350 מטרים מן העיר שיסעו בשיטתיות שני תותחי 17 ליטראות את הבניינים שציינו להם הרגלים לאורך חוף-הים.

טכניקת-ההתקדמות של הרגלים

בהכשלם בנסיונם לאגוף את האויב על ידי התקדמות לאורך רחוב אומברטו ה'1, חזרו האדמונטונים לאורח-הפעולה הקודם — להתקדם מבית לבית. הצורך להגיע מבית שנכבש לבית הבא, בהמשך הרחוב, הביא לשכלול בשיטת פריצת כותל חוצץ. הפלסים הציבו מטען חבלה דמוי כורת-דבורים («מזוודת-פריצה») כנגד הכותל חוצץ שבקומה עליונה, ופוצצוהו בעוד הכיתה התוקפת חוסה בקומת הקרקע. קודם שנתפזרו העשן והאבק עלו הרגלים במדרגות ועברו בפרצה כדי לבער את

התותחים הנגד-טנקיים התאימו יותר מאשר תותחי-השדה לירי בטוחים כה קצרים.

האויב מן הבית השכן. באורח זה טיהרו הקנדים שורות של בתים בלא להראות ברחוב; בהתקדם היו הצנחנים הגרמניים מפנים באורח-קבע את הבניינים שבעברו האחר של הרחוב.

לומן הזה הודה האויב — במאוחר — כי הקנדים הבקיעו לתוך אורטונה. יומן-המלחמה של הארמיה-העשירית הגרמנית מספר על התקפה בשני גדודים, בסיוע להביורים⁷ ו-17 טנקים... שהופעלו כארטילריה, ומדווח כי «מספרן הרב של אבידותינו» אילץ לנטוש את «העמדות המרוחקות ביותר והדרומיות ביותר... לאחר לחימה קשה מאין-כמוה». למחרת היום דיווחה דיביזית הצנחנים ה-1 הגרמנית כי «בלחימת בית-אל-בית התקדם האויב עד אל מרכזה של אורטונה».

לאט, ובאבידות גדולות והולכות, הבקיעו האדמונטונים דרך לעבר המבצר. הסיפורתיים לחמו דרך החלק המערבי של העיר, שם אילצם אנפם השמאלי החשוף

7 אין זו אמת. רק הגרמנים השתמשו בלהביורים בלחימה על אורטונה. — המחבר.

האפוס של לחימת אורטונה עשיר בעלילות-גבורה.

להחליש את חזיתם; תגרות חריפות אחדות ניטשו באגף זה בין הסיפורתיים וקבוצות אויב שניסו לתקפם מעורפם. במאבק חסר הרחמים לשליטה בעיר לא הכירו הצדדים היריבים בשום סייגים. ב-27 בחודש פוצץ — על ידי מטען שהוטמן בו — בית אשר בו נמצאו קצין של האדמונטונים ו-23 מאנשיו, כשהם עסוקים בחלוקת תחמושת. רק ארבעה מהם הוצאו חיים מתוך החורבות. התגמול היה מהיר. שני בניינים שהחזקו על ידי האויב סוירו בחסות עשן, והבלני הרגלים הניחו בם מטענים כבידים של חומר נפץ מן השלל. המטענים פוצצו בעת ובעונה אחת. ההערכה אמרה ששתי מחלקות גרמניות הושמדו כמעט לחלוטין.

מן המפליא הוא כי בתוך שפע זה של הרס ומות נותרו רבים מאוכלוסי אורטונה בבתיהם. הם קידמו בחמימות את הקנדים בבואם לבתים אלה, שהפגו על ידיהם ימים כה רבים.

האפוס של לחימת אורטונה עשיר בעלילות גבורה שדווח עליהן ושמצעיהן זכו בעיטורים. רבות מהן הן העלילות שלא נודעו, משום שנבלעו במהומיית הקרבות. בלחימה הכבידה וההדוקה, בה החלטות-לפעולה נחרצו תכופות כרמת מחלקה וברמת כיתה, תלויים היו הכשלות או ההצלחה ביוזמתם האישית של המפקדים הנמוכים. פרשה אופיינית היא זו של הסמל דיק, מפלוגה ב' של רגימנט לויאל אדמונטון. בעיצומה של לחימת רחוב, בשעות אחר-הצהריים של יום חג-המולד, נבלמו מחלקתו שלו (ופלוגה א' שפעלה משמאל) באש כבידה של מקלעים וצלפים, ובפרכי-אש של להביורי האויב. משקיבל רשות לסייר במגמה לבדוק אפשרות לאגוף נקודת-מעוז זו, גילה הסמל דיק דרך לחדר קטן שבקומה עליונה, שהגם שהיה נתון לאש, השקיף על עמדת האויב. בהוליכו שתי כיתות ממחלקתו דרך סימטה חשופה ובטיפוס על שלושה מטרים של צינור-מים, הציבן בזריזות באותן עמדות אשר מהן יוכלו לסייע סיוע של ממש להתקדמותה של פלוגה א'. ההמלצה למתן «מדליית הצבא» לדיק ציינה במיוחד: «בחלקה הגדול היתה מחלקתו מורכבת מאנשי תחלופות, וזה היה להם הקרב הראשון. התנהגותו שימשה מופת לאנשים אלה».

הצנחנים הגרמניים, הגם שהיו מאבדים מעט-מעט את השליטה על העיר, לא נחלשה התנגדותם. נראה היה כי חיל-המצב שלהם מקבל מדי לילה אספקה ותגבורת לפי שיטת המחזוריות. על כן, כדי להגביר את הלחץ הקנדי החליט הבריגדיר הופמייסטר להטיל לקרב גדוד רענן, וב-27 בדצמבר פקד על הפטרישיים⁸ להכנס לקרב בעברם דרך האדמונטונים, ובסיוע פלוגה ב' מגדוד הטנקים «שלושת הנהרות».

ואולם האויב כבר שבע מקרבות אורטונה. ב-26 בדצמבר דיווח הקורפוס

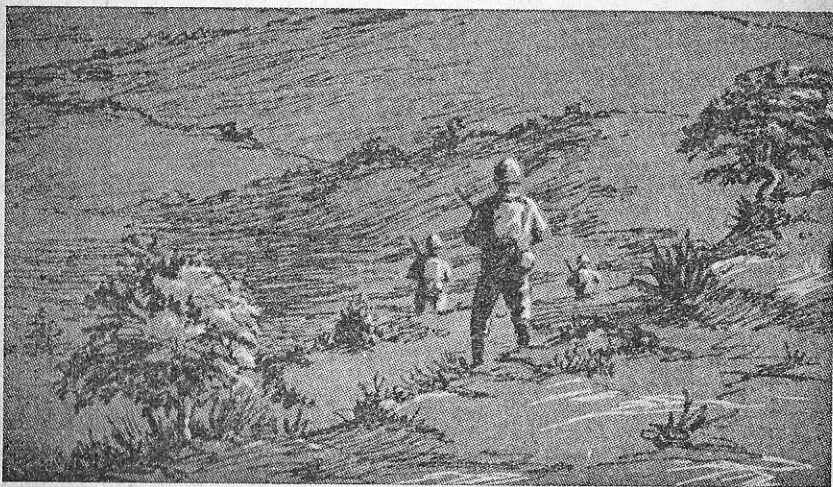
8 גדוד «הרגלים הקלים של הנסיכה פטרישיה» — המער.

התקפת לילה – מפתח לנצחון

בעידן-האטום

הקולונל-לויטננט רוברט מ. וולקר

בשנים האחרונות הוכר בכל ארצות העולם הצורך בארגון-מחדש של צבאותיהן כדי שיענו על תביעות שדה-הקרב האטומי. הגילוי הבולט ביותר לזאת הוא המרוץ הבינ-לאומי להשלמת התכנון-מחדש של מבנה הכוחות-המזוינים. מעצמות-רבתי משלבות את חילות-ההקרע השונים שלהן בקבוצות-קרב ממוזגות לפי מדגם זה או אחר, ובו בזמן — נפטרות מן הדיביזיות המסורבלות של מלחמת-העולם השניה; והן מעיינות ברוב שקידה בתוכניות לנהול מלחמה בנוכחותה של פצצת האטום בשדה-הקרב. אולם נראה כי התוכניות באשר לטקטיקה שאותה יפעילו כוחות מחדש-יצורה אלה לא התפתחו במקביל לזאת.

חשיכה באור חדש.

ה-76 הגרמני לארמיה-העשירית כי כבר הוטלו לקרב כל העתודות שבכנף השמאלית שלו. בראותו כי ההתקפה הקנדית נמשכת ללא רתיעה נתחוויר למפקד הארמיה-העשירית, כי אם ימשיך בלחימה בלא שיבואו אליו במהרה תחלופות, תבוא כליה גמורה על דיביזיות הצנחנים ה-1. בבוקרו של 27 בדצמבר קיבל היתר לסגת בלילה הבא מן העיר ההרוסה.

בעיקבות הפינוי הגרמני הפתאומי נכנסו קבוצות של האדמונטונים ללא התנגדות למבצר. הפטרישיים תפסו, ללא יריה, עמדות בשטח בית-הקברות וליד הכבישים מוליכים מן העיר לצפון-מערב.

הקרב על אורטונה בא לקיצו, אולם מחיר רב שולם בעד הנצחון. אבידות כבידות במיוחד היו לרגימנט לויאל אדמונטון שנשא בעול השלבים הראשונים של הקרב. בתשעת ימי הלחימה נפגעו 172 מאנשיו, ומספר ההרוגים בין הללו היה 63. לרגימנט סיפורת' היו 41 הרוגים ו-62 פצועים. אבידות יחידות הנשק-המסייע וגייסות הבריגדה ה-1, שמבצעים מערבית לאורטונה תרמו רבות להכרעת הגרמנים בעיר. העלו את אבידות הקנדים בשמונת ימי הלחימה האחרונים ל-650. גם לגרמנים היו אבידות כבידות. הדוחים היומיים של דיביזית הצנחנים ה-1 לארמיה-העשירית מודיעים על 433 אבידות בימים 20—28 בדצמבר. אין ספק, שהאבידות הללו הן ברובן מלחימת אורטונה.

מקורות ומחברים

(המשך מעמ' 2)

כיצד היית עושה זאת אתה? מאת המיור ז. מ. פראט.

הפעם מוצגת כאן אחת מן הבעיות העלולות לעמיד — לדעת צבא ארה"ב — בפני מפקדי-יחידות-רגלים. מה יקרה — ומה יהיה עליך לעשות — אם יפגע טיל או פגז גרעיני בקרבת מתחמה של יחידתך? הרמה אליה מופנות השאלות שבתרגיל-בעיה זה היא רמת מפקד-פלוגה; אך כל מפקד יחידה קטנה ודאי שיוכל "לגזור גזירה שוה".

הבעיה מובאת מתוך "רבעון ביה"ס לרגלים" של צבא ארה"ב

("Military Review").

ההסכמה הכללית אומרת, שעבר זמנו של קו החזית הרצוף. במקום קו התנגדות-ראשי מחופר היטב ומוחזק בכח רב, דנים בהגנה-בעומק באמצעות נקודות-משען מבודדות יחסית. השטח שבין נקודות-משען אלה צריך להיות, להלכה, מכוסה באש ובמכשולים. עד כאן הכל ברור למדי, אולם אורחי-הפעולה המפורשים בהם ינקוט המפקד-בשדה באיזור הקרב המשתרע למרחבים, ברובם לא נידונו עד כה, על סמך ההנחה המקובלת על הכל, כי האויב יאלץ להתרכז ולהוות מטרה לאשנו האטומית, בעוד אננו-עצמנו נקפיד מאוד שלא לעשות כן.

והלא השינויים הנדרשים בתפיסותינו הטקטיות הנם מעמיקים יותר מכך. אם גדול הוא הסיכוי שנלחם בעוד מלחמה מקובלת, אזי יש צידוק רב לכך שנשמור בידינו את אורחי-הפעולה בדוקי-ומנוסי-הקרבות של מלחמת העולם השנייה, כשאנו מרכיבים עליהם את אורחי-הפעולה האחרים הנדרשים לצורך מלחמה אטומית. העובדה כי מלחמה מקובלת כזו, שתערך באמצעים מקובלים, עלולה להתרחש, מדישה את הצורך שהאחריות להחלטה הסופית בדבר הפעלת כלי-זיון אטומיים תשמר בידי הסמכות הלאומית הגבוהה ביותר. לפיכך אין לראות את השימוש הטקטי בכלי-זיון אטומיים כדבר מוחלט. ברם, מדיניותנו המוצהרת, כי נפעיל כלי-זיון גרעיניים בכל מקום בו יהיה צורך בכך, בהתוספה על היכולת האטומית הגוברת והולכת של מדינות אחרות, מבטיחה כי כל מלחמה עתידה, מוגבלת או כל-עולמית, תתנהל בצל האיום התמידי של הפעלת כלי-זיון כאלו. מלחמה בה יופעלו אמצעים מקובלים בלבד, יהיה צורך לנהלה כאילו עתידה היא להפוך בכל רגע למלחמת נשק אטומי טקטי; ויתכן שעם פרוץ הסכסוך יקום הסכם מחייב שלא יופעלו כלי-זיון אטומיים טקטיים. שומה עלינו לחיות לפי המדיניות הראשונה, ולהיות נכונים לסיכון שבשניה.

מסתבר כי מלחמה מקובלת בין מעצמות שלרשותן כלי-זיון גרעיניים יכולה להתרחש רק אם יהיה כל צד סמוך ובטוח כי הצד האחר לא יבקש לו עדיפות טקטית באמצעות הפעלת-פתע של כלי-זיון אלה. בטחון כזה, קרוב מאוד לודאי כי לא ימצא לפיכך עלינו לארגן את ההערכות-לקרב שלנו, ולהשתית מראש את תפיסותינו הטקטיות, על בסיס זה.

הבה נבחן את שדה-הקרב האטומי מנקודת הראות של נקודות-המשען בהתייחסותן אל סוגיית הטקטיקה, ואח"כ נעיין בטקטיקה עצמה.

נקודות-המשען

נקודות-המשען של מערכת ההגנה ה"ניידת והזרימה" החזויה הם בבחינת חיינושא-עצמו הן באשר לחימושן והן באשר לאנשיהן, מוטל עליהן לסייע לכסות באש את המכשולים אשר בין נקודות-המשען, ולהחזיק ברשותן את החימוש הנחוץ

למילוי המשימה. נקודות-המשען של מערכת-ההגן נפרדות זו מזו, וירי אטומי יחיד, בעל עוצמה רגילה, אינו יכול להשמיד שתי נקודות שכנות, אך מהו המרחק המדויק ההכרחי להפרדה זו — הדבר ישאר בגדר השערה עד אשר יתנהל קרב ממש תוך כדי שימוש בכלי-זיון אטומיים. על כן אפשר לראות כל מרחק מתקבל על הדעת כנכון לצורך התכנון והדיוק.

גודלן של נקודות-המשען תלוי במידת הפיזור האפשרית בתוך המערך, ובמידת-גודל-היחידה (מספר האנשים וכלי-הרכב) העשוי להחשב ע"י האויב כמצדיק התקפה אטומית.

לפזר גדוד במידה מספקת בעמדת הגנה-היקפית באורח שנפץ אטומי יחיד לא יחסל את החלק הגדול של עוצמת אשו — פרוש הדבר, לפזרו עד כדי כך שכוחותיו יהיו "מתוחים" יתר על המידה; בתנאי פיזור אלה לא יהיה אלא סיוע-הדדי מועט — או בכלל לא — בין פלוגות הגדוד, ואפילו בין מחלקותיו. עמדת הגנה-היקפית כזו, לא תהיה כלל וכלל נקודת-משען.

עוצמת היחידה

בהביאנו איפוא בחשבון, כי נקודת-משען בגודל גדוד או פחות מזה ניתנת למעשה ל"המחק" ע"י נפץ אטומי יחיד, עלינו לנסות לקבוע מהי העוצבה הקטנה ביותר העשויה להחשב ע"י האויב כמטרה מינימלית לכלי-זיון גרעיניים.

משנגיע להחלטה בנקודה זו, ברור כי יחידה הקטנה במעט מזו היא החייבת להיות את הגוף-הנושא-עצמו בו נאיש את נקודות-המשען שלנו. מימדי יחידה זו יקבעו לפי הנסיון המעשי בשדה הקרב האטומי.

הסוביאטים מארגנים כיום מחדש את דיביזיותיהם מתוך הנחה שבפרוץ מלחמה תופעלנה פצצות-אטום טקטיות, וקרוב לודאי שגם הם מבקשים מענה לשאלות שהוצגו לעיל. אפשר להניח כי כל הצבאות המערבים בסכסוך-רבתי ילמדו חיש מהר, בדרך הקשה אולי, בדיוק כמה אנשים וכלי-רכב יכולים הם לכנס למקום אחד בטרם יגיעו אל מימדינו של הריכוז אשר יצדיק בעיני האויב הוצאת "פצצה גדולה" אחת.

לדוגמה, אם יחידה כל שהיא בגודל העולה על זה של פלוגה מהוה מטרה אשר איזה שהוא צד ירצה להוציא עליה ירי-אטומי, כי אז על נקודות-המשען שלנו להיות בגודל פלוגה או פחות מזה, אם עצמתם של כלי-הזיון האטומיים שיהיו בשימוש טקטי כללי תהיה כזו, שיוכלו למחות בירי יחיד שתי נקודות-משען, שהמרחק ביניהן אינו עולה על 2000 מטרים (המרחק הנקוב הוא תיאורטי בלבד), כי אז עלינו למקמן במרחק של 2000 מטרים לפחות זו מזו.

למעשה, אם אמנם יתברר, כי האויב יירה בכלי-זיון אטומיים על פלוגות, אנו

בשתמש בנקודות-משען של פלוגות-מופחתות; אם האויב ישתמש בנשק זה נגד פלוגות-מופחתות, נשתמש אנו במחלקות, וכן הלאה. אם כלי-הזין האטומיים הנמצאים בשימוש ממשי יכולים להשמיד שתי נקודות-משען המרוחקות זו מזו ביותר מאשר 2000 מטרים, כי אז נמקם את נקודות-המשען שלנו במרחקים העולים על טווח-ההשמדה המוגדל. במסיבות אלה מתרחב שדה-הקרבת בהתמדה.

לדוגמה, אם נקבל כהנחה נקודות-משען בנות-פלוגה המרוחקות 2000 מטרים זו מזו ונראה בדיביזיה המשוערת שלנו 24 פלוגות (קיימות 25 פלוגות בדיביזיה ה"פנטומית" המוטסת ה-101), הרי נמצא כי הרגלים של הדיביזיה בלבד יהיו פזורים על פני איזור בן 16 ק"מ ברוחב ו-10 ק"מ בעומק.

הערכות כזו נראית כה קלושה, בהשוואה למה שזכור לנו ממלחמת-העולם השנייה, עד כי היא נראית כאילו אין בה כל הגנה, אולם זכור כי האויב פועל גם הוא בפזיור; אם נניח שדיביזיות אויב ניצבת לנוכח כוחנו-אנו, הרי פלוגות הרגלים הלוחמות של שתי הדיביזיות היריבות תהיינה פרושות על פני שטח של יותר מ-250 קילומטרים-מרובעים.

במצב זה נגלים לעין חשימהר שני דברים. הראשון הוא כי שני הכוחות — הגם שהאחד נכון לפתוח במתקפה והאחר נתון במסיבות המאלצות אותו לנקוט בהגנה — נזקקים לפזיור בהערכותם בשביל להמעיט את השפעותיו של איום אטומי. לפיכך חייב כל אחד מן הכוחות לתפוס עמדות במפוזר, כפי שתואר לעיל, אם כי לאחד תהיה משמעות הדבר נקודות-משען חפורות ומוכנות-היטב, ואילו אצל האחר ידמו נקודות-המשען יותר לעמדות התקפה.

הנקודה השנייה היא שבעוד שבדרך כלל דנים על נקודות-משען כאילו היו עמדות-מגן הקבועות במקומן עולמית, הרי קרוב יותר לודאי כי שדה-הקרבת כולו יהיה תמיד במצב של זרימה, ניידות ותמרון, המנוצלים ללא הרף כדי להשיג עמדות-יתרון ולבלבל את מודיעין האויב.

לאחר ש"ערכנו את הבמה" הבה נתבונן עתה בפעולה העשויה להתרחש עליה.

ה ט ק ט י ק ה

במחשבה ראשונה נדמה לנו כי לפנינו מצב של תיקון בשדה הקרב. יקרוב אמנם מקרים בהם תותקנה יחידות קטנות בנשק אטומי, בשל מקומן או משימתן, אבל שני הצדדים יאלצו בעיקרו של דבר להשתמש בנשקם זה נגד ריכוזים בעלי גודל מסוים — ריכוזים שגודלם הן אצל הצד האחד והן אצל יריבו יהיה שווה למדי. אותו צבא אשר הפעולה האטומית של יריבו כפתה עליו להתפזר בנקודות-

משען בעוצמת פלוגה, בעוד הוא עצמו מסרב להשתמש בנשקו האטומי נגד כל מטרה הקטנה מקבוצות בנות-גדוד — הפסיד במלחמה עוד טרם החלה.

במסיבות אלו, כיצד יכול איזה צד שהוא להתקיף ולצפות לנצחון? ודאי שאין אנו יכולים לצפות מפלוגה כי תנוע קדימה ותתקיף בהצלחה פלוגה אחרת המחופרת היטב להגנה ואשר לה כמות שווה של ארטילריה מקובלת וסיוע אוירי. במצבים דומים רבים במלחמת-העולם השנייה הודקנו לעדיפות של שלושה לאחד, או אפילו ארבעה לאחד, בשביל להבטיח לנו הצלחה.

הבעיה הטקטית מתמצה בצורך לרכז כוחות מספיקים בשביל להביס את נקודות-המשען של האויב בזו אחר זו, מבלי להציב לפנינו מטרה באותם מידים, להם הוא זקוק בשביל נשקו האטומי. האפשר לבצע את הריכוז במקום בו יכול האויב לגלותו, ואם לא, כיצד נוכל להסתיר מעיניו את פעולתנו?

אם התקפה כזו עתידה להערך במקום בו יכול האויב להבחין בכוחנו-אנו בטרם הגיע כוחנו זה אל מגע צמוד (אשר יקנה לו הגנה) עם עמדת האויב, כי אז יש צורך לרכז את הכוח הדרוש, להשלים בהצלחה את ההתקפה, ולבצע שוב פיזור בטרם יוכל האויב להפעיל את נשקו האטומי. הגם שיתכן כי הדבר אפשרי כיום, לנוכח השיטות הקיימות המסורבלות והאיטיות-יחסית, לבחירת מטרה וניתוחה, הרי שאין ספק שבעתיד יפתחו שני הצדדים היריבים שיטות שבאמצעותן אפשר יהיה להפעיל כלי-זין אטומיים באותן דיקנות ומהירות שציינו הפעלת ארטילריה מקובלת עוד לפני עשר שנים.

אם נוציא מכלל חשבון את השימוש בעשן, הסואה, הסתר, ואת פרקי-הזמן של ראות גרועה מחמת מזג-האוויר, הרי נראה שהתקפה ע"י ריכוז גייסות שיהיה גדול דיו בשביל לשטוף את אחת מאותן נקודות-משען בהן אנו דנים, חייבת להתבצע במחפה החשכה.

המצבים בהם אנו דנים תיאורטית ואקדמאית נראים בדרך כלל כמעדיפים את ההתקפה לאוריים או את ההתקפה-עם-שחר על פני התקפת-הלילה, אולם התקפות-הלילה המוצלחות שנתבצעו בעבר-הלא-רחוק היו כה רבות, עד שנשאלת השאלה האם הן מודגשות עתה די הצורך בתכניות בתי-הספר הצבאיים שלנו. ב"מצב אטומי" תהיה הבנת אורח-ניהולה של התקפת-לילה בגדר צורך חיוני למפקד כוח-קרבי.

ה ת ק פ ת - ה ל י ל ה

העקרונות שאותם מלמדים ליישם בהתקפת-לילה כוללים את הצורך בסיוע מדוקדק, אזהרה בדבר הקושי בשליטה, במיוחד על טנקים; הדגשה כי התקפות-לילה יכולות לזכותן בהפתעה, ולהפחית את מספר האבידות (דבר זה לבטח עונה

על עיקר-עיקרון של הדרישות הטקטיות של שדה-הקרב האטומי; וכי התקפות כאלו נערכות בדרך כלל ע"י יחידות קטנות יחסית, שמימתן לכבוש יעדים מוגדרים היטב, אך מוגבלים.

חקר התקפות-הלילה שבוצעו למעשה במשך מלחמת-העולם השניה מראה כי רק הסיור המפורט הוא בגדר ציווי נחרץ — ואפילו זה לא בוצע תמיד במצבים זרימים מאוד. עוצבות גדולות הפעילו תקופות טנקים בהתקפות לילה; במקרים רבים היו היעדים שהוקצו לטנקים מרוחקים, מרובים, או בלתי מוגדרים במדויק; ובמקרים אחדים לא הוקצה להם כל יעד שהוא, והם לא נדרשו אלא להבקיע קוי האויב.

ב-15 במרס, 1945, חצתה דיביזית הרגלים ה-45 האמריקנית את הקוים האמריקניים וערכה התקפה חזיתית על כ-1300 גייסות מחופרים היטב, כשהיא משתמשת בטנקים נושאיי-זרקורים בשביל לשמור על כוונה של ההתקפה. התוצאה היתה הצלחה מושלמת.

במרוצת "מערכת הבליטה" בבלגיה תקפה דיביזית השריון ה-2 האמריקנית וכבשה שלוש ערים — בחשיכה מוחלטת, ובהצלחה מושלמת.

בחודש אבגוסט, 1943, תקף הקורפוס הקנדי ה-2, בהפעילו טנקים במבקע לילי, מערך מבוצר-היטב; ושוב היתה התוצאה הצלחה מושלמת.

בחודש מרס, 1945, תקפה דיביזית השריון ה-10 את צומת דרכי-התחבורה טט, ואנדאל, בהפעילה טנקים נושאי זרקורים בשביל הארה. התוצאה — הצלחה מושלמת.

בהודמנות אחת, בשנת 1942, הניעו הרוסים את טנקיהם לקרב הישר ממבנה המסע והמשיכו בהתקדמות בחשכה המוארת רק ע"י הפנסים-הקדמיים של הטנקים. התוצאה היתה הצלחה נגד אויב אשר נתפס תוך כדי נסיגתו.

בליל 1 בינואר, 1942, ביצעו הבריטים התקפת לילה באפריקה, באמצעות שני רגימנטים המסתייעים בשריון, לכיבושה של בארדיה, זיקוקים נורו כדי להנחות את הטנקים. התוצאה — הצלחה מושלמת.

מן הראוי לציין שבהתקפת-הלילה באל-עלאמיין, אשר זכתה לתיאורים כה רבים, הופעלו יותר מ-1000 טנקים בהסתערות, ובהתקפות-הלילה אשר התנהלו במשך "מערכת הבליטה" בחזית המערב הפעילו הגרמנים 14 דיביזיות רגלים ו-10 דיביזיות שריון.

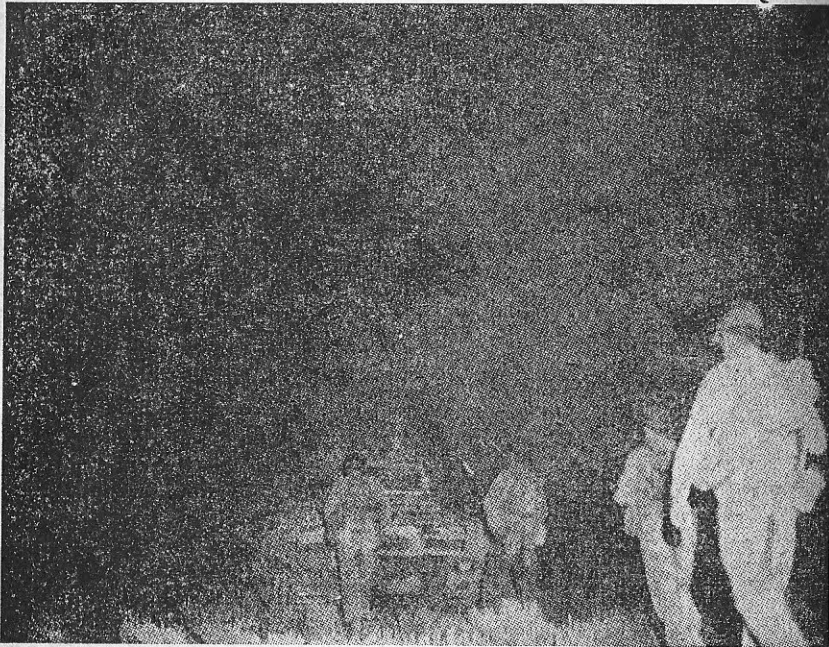
ענין מיוחד יש בשימושם של הרוסים בהתקפות לילה. הם חצו את נהר הדנייפר, בלילה, ללא שימוש בציד-גשור; ב-1943 ביצעו חצית נהר גדולה אחרת

(1) קרא תיאור מפורט של ההתקפה במאמר "לקח לחימת-לילה" מאת המיור ה. ב. ווסקינס, ב"צקלון" מס' 23. — המערך.

ומבקע מכריע של קוי הגרמנים, בהפעילם טנקים בלילה. מאוחר יותר, ב-1944, הפעילו תכופות טנקים לביצוע מבקעי-לילה, שלאחריהם בא ניצול-הצלחה מהיר עם שחר. כאשר אולצו הכוחות הגרמניים, בשל הפחתת עוצמתם, לכנס את הגייסות שלרשותם לתוך נקודות-משען, היו הרוסים מבצעים מבקעים ליליים כמעט ככל אות נפשם, באמצעות יחידות עד לגודל של דיביזיה. ראויות עובדות אלו לשמש מוזן למחשבה. בתכנון הטקטיקה של שדה-הקרב האטומי.

אחת העובדות המפליאות הבאות לתשומת לבך תוך כדי עיון בהתקפות-לילה אלו ואחרות הוא המספר הרב יחסית של המקרים בהם נטלו טנקים חלק בפעולה. אמת היא שטנקים הם יותר קשיי-שליטה בלילה, אך שקולה כנגד אמת זאת העובדה כי ראות מופחתת מפחיתה במאוד את דיוקם של כלי-זיון נגד-טנקיים, לרבות הללו אשר פותחו לאחרונה ושהינם תכליתיים עד מאוד אך מופעלים בדרך חזותית.

התקפות-הלילה התכופות והמכריעות של הכוחות הסוביאטיים במלחמת-

תכופות הופעלו טנקים במבקעי-לילה.

כוחה של ההטעיה לא תש!

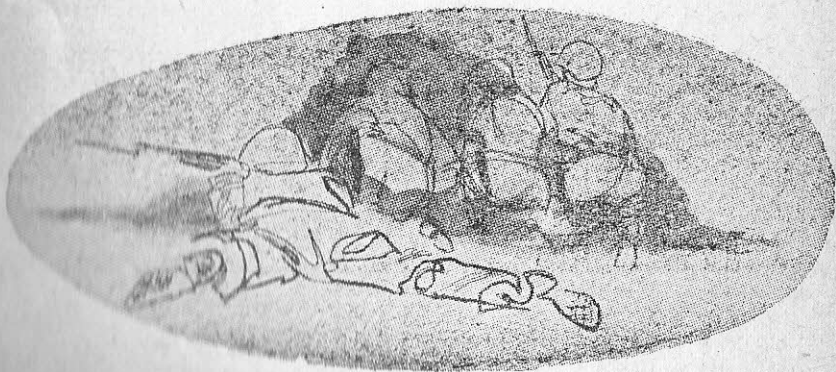
הקול' לויט' מ. סאקוליץ

הטעיה — ובאמצעותה, הפתעת האויב — נחשבה מאז ומתמיד לחלק בלתי נפרד מאמנות המלחמה. דברייהימים מלמדים אותנו כי מצביאים גדולים רבים נקטו אמצעי הטעיה, אך רק על מעטים מהם ניתן לומר שהם התמחו בה. אין זה קל להוליך שולל אויב ערני, אף אין זה מעשה פשוט. הוא מצריך דעת, אומץ רוח, תושיה, דמיון ובקיאות מקפת באמנות ובמדע המלחמה, וכן בקיאות טובה באויב, בהלכת-הלחימה שלו ובכוונותיו.

הן הצד החזק שבצדדים היריבים והן הצד החלש נזקקים להטעיה. החזק — כדי לזכות בנצחון ביתר קלות ובפחות אבידות. החלש — כדי לפצות עצמו על מחסורו בכוח-אדם ובאמצעי-לחימה.

ס ו ד י ו ת

כדי לבצע הטעיה מוצלחת מן ההכרח הוא שהרעיונות, התכניות, וההכנות הנוגעות לפעולה העתידה ישמרו ויערכו בסודיות גמורה, שכן ככל שמתקשה האויב לצפות-מראש את החלטותינו ופעולותינו, כן יקל עלינו להוליך אותו שולל.

העולם השניה נגד מערכי „נקודות-המשען“ ההגנתיים של הכוחות הגרמניים מורות על כך כי להתקפות-הלילה נודע מקום מפורש בהלכת-הקרב שלהם. בין אם נאמץ לנו את התקפת-הלילה כנוהל קבע ובין אם לא, עלינו ללמוד היטב את דרכי שימושה; שכן אם יש בהיסטוריה לקח, הרי היא מלמדת אותנו שיתכן מאוד כי בלוחמת העתיד תופעל התקפת-הלילה נגדנו.

במלחמת קוריאה הפעילו תכופות הכוחות הצפון-קוריאניים והכוחות הסיניים אורחי-פעולה אשר היטיבו כל כך לשרת את מאז-טסא-טונג במהלך כיבושה של סין — מסעי-גישה תחת מחפה החשכה, הסתננות, והתקפות-גישוש לילות. התקפות „אוקיאנוסי האדם“, הזכורות היטב, של צבאות אלה, הונחתו כמעט ללא חריג בלילה.

נאמר, כי הכוחות הצפון-קוריאניים נקטו בהתקפות-לילה כדי להמנע מפגיעת עוצמת האויר של כוחות האו"ם. אורחי-הפעולה בהם נקטו הצבאות הקומוניסטיים על-מנת לבטל את נחיתותם בסיוע-האויר הם אורחי-הפעולה אשר עשויים היו להקשות ביותר על כוחות האו"ם להפעיל נגדם כלי-זיון אטומיים טקטיים. הנה לפנינו לקח-מן-העבר שהוא בריישום במישרין לשדות-הקרוב של העתיד.

מ ס ק נ ו ת

העמדת כלי-זיון אטומיים לרשות כוחות לוחמים הצריכה לערוך שינויים בתפיסות הטקטיות במידה שכמותה לא הצריך מעולם שום כלי-זיון שהוא. הם מצריכים פיזור הן בהגנה והן בהתקפה — דבר המציב לפני המפקד הטקטי את הבעיה המיוחדת: כיצד יוכל לרכז כוח המספיק לביצוע משימתו, ובו בזמן ימנע מלהציג לפני המגן מטרה המשתלמת לנשקו האטומי. התקפת-הלילה מהווה אחד הפתרונות לבעיה זו.

השיטה לביצוע התקפת-לילה מוצלחת אינה אלא ענין של אימונים. בראש וראשונה נדרש מאתנו להכיר בצורך שעלינו להיות נכונים להפעיל אורח-לחימה תכליתי זה. במצב בו נהפכת הקערה על פיה ועקרון הריכוז הופך לעקרון הפיזור, תצא התקפת הלילה מגדר ה„בלתי רגיל“ ותהיה ל„רגיל“.

המתקפה. מעלה מזאת — החלטתו לא לבשת צורה של פקודה, והחופשות הופסקו ללא הסבר. ברוסילוב הניח רק למפקדי הארמיות שלו לראות את תכניתו. הצעדים שנקט הוכחו כמועילים ביותר, והמתקפה הצטיינה בהטעיה והפתעה שלמות.

תמונה מטעה

האמצעים המכונים מודיעין-נגדי, אותם נוקטים להטעיה האויב, כוללים הפצת ידיעות כוזבות, התקפות מדומות, הסחות, מתקני-דמה, ביצורי-דמה ותחבולות שונות אחרות. מטרת כל האמצעים הללו היא ליצור תמונה מטעה של מצבך או של אפשרויות הפתוחות לאויב, כדי להניע אותו להגיב תגובה מסוימת, הנקבעת מראש.

החשיבות שייחסו הגרמנים במלחמת-העולם ה-2 להטעיה משתקפת מן העובדה שהם הקימו ב-1942 מטה כללי "לשם אשלייתו והטעייתו של האויב".

ידיעות כוזבות — שמועות מזויפות ונתוני-שקר המוגנבים בזריות אל האויב — מטרתן לשכנע את האויב בקיומן של נסיבות מסוימות, שלא היו ולא נבראו. לפני מערכת אל-עלאמיין הפיצו הן מונטגומרי והן אחרים שבלונדון שמועה, כי המתקפה הבריטית בלוב תפתח בגזרה הדרומית של החזית. הסוכנים הגרמניים העבירו את הידיעה לברלין, ורומל הולך שולל. לאמיתו של דבר נפתחה המתקפה 14 יום לפני המועד שבשמועה — ובגזרה הצפונית של החזית.

נסיון המלחמה מלמד שכדאי "לפלוט" תכניות-כוזבות המחושבות-כהלכה, תשדורות-רדיו, פקודות ומסמכים צבאיים אחרים, באורח שהאויב יתרשם שהם אמיתיים, ונפלטו באקראי בלבד. כך יוטעה האויב, וינקוט אמצעי-נגד חסרי-ערך. במלחמת העולם ה-1 הצליח האדמירל ביטי, באמצעות תשדורת-רדיו כוזבת, להטעות את האדמירליות הגרמנית באשר למקומו של הצי הבריטי. על יסוד נתוניו אלה פקדו הגרמנים על אניותיהם להפליג לים הפתוח, בלא שידעו כי צפויה להם מערכה ביוטלנד, — המקום בו נמצא הצי הבריטי.

במסיבות מסוימות אפשר להטעות את האויב באמצעות תעמולה כוזבת המעוררת בו פחד. בשלהי מלחמת-העולם ה-2 נתנו הנאצים פומביות גדולה להכנת "מעוז בהרי האלפים", שבו יעמדו עמידה אחרונה, ובעלות-הברית לא גילו כי מעוז זה אינו קיים כלל אלא לאחר גמר המלחמה. יתרה מזאת — לפי התעמולה הגרמנית נודעה למעוז חשיבות כה מוגזמת, שיש להתפלא. לדברי הגנרל איזנהאור עצמו, כי בעלות-הברית חשבו שאפשר שהוא קיים, והתחשבו בו בתכניותיהן המבצעיות.

שיאת של ההטעיה היא יצירת אמונה קבועה ועומדת במוחו של האויב.

לדוגמה, כדי למנוע את הנאצים מלדעת את מקום הפלישה לנורמנדיה ואת מועדה, פקד הגנרל איזנהאור לנתק את התקשורת בין בריטניה הגדולה ואירלנד, משום שהאחרונה קיימה יחסים דיפלומטיים עם גרמניה. כן הגביל את זכויותיהם של הדיפלומטים הזרים בלונדון, והטיל צנזורה המורה על התקשורת שלהם. בדי-בזמן אסר על ביקורים למהווות החוף האנגליים, שבהם רוכזו הכוחות, ואסר על השימוש באמצעי תקשורת טרגס-אוקיאניים למיניהם, הטלפון, המברקה והרדיו. על מכתבי הכוחות המיועדים לפלישה הוטלה צנזורה המורה ביותר.

אמצעי-הבטחון שניסו הגרמנים לנקוט כדי להעלים את מתקפתם המכונה "מתקפת הארדנים", בחורף 45—1944, מאלפים אף הם. ערובות מיוחדות למהימנות נדרשו מכל הקצינים שקשורים היו בהכנת המתקפה, ונאסרו שידורי אלוטט בעניינים הנוגעים למיבצעה. מעלה מזאת — הוצאה פקודה, כי רק רצים מהימנים רשאים לשאת מסמכים רשמיים. הטיסה מערבית לרהיין נאסרה על כל מי שידע על אודות המתקפה. הגייסות שהוקצו למבצע הובאו לשטח הכינוס ברגע האחרון, ובחשכת הלילה, כל הגייסות שלא היו גרמניים הורחקו אותו זמן מן החזית.

אם אין מכינים את הפעולה בחשאיות ושומרים על סודיותה, אי-אפשר להוליך שולל ולהפתיע את האויב. במלחמת-העולם ה-1 שילמו הצרפתים מחיר יקר משום שגם תכנית המבצעים שלהם למתקפת אפריל, 1917, וגם ההכנות לקראתה, לא זו בלבד שעיינו בהן כל המטות, אלא גם הפכו לשיחת-היום בפי כל, וזכו לכתבות בעיתונות הצרפתית. כלום יפלא שהפיקוד העליון הגרמני פרס את כוחותיו במועד הנכון באורח כזה, שהמתקפה הצרפתית פגעה בחלל ריק ונסתיימה בתבוסה.

ב ט ה ו ן

שני הצדדים היריבים מתאמצים בכל האמצעים שבידיהם לשמור בסוד את פעולתם הקרובה — לא רק לגבי האויב, אלא גם לגבי גייסותיהם-שלהם. התכניות נערכות במטות, ואת הסיוורים עורכים אנשים מהימנים ביותר, כדי לקיים לפחות מידה ידועה של סודיות.

לפרקים מן המועיל הוא שמספר קטן מזה של אנשים ידעו מה נמצא בהכנה. הבריטים, לפני מערכת קאמבריי, בה הפעילו לראשונה טנקים בהמוניהם, שמרו את המתקפה הזאת בסוד עד כדי כך, שמלבד הגנרל האיג ידעו על אודותיה רק עוד שלושה-ארבעה אנשים. אפילו המפקד העליון הצרפתי לא שמע על ההתקפה אלא ערב ביצועה.

כדי להוליך שולל את סוכני האויב בדבר המתקפה שהתעתד לערוך בקיץ 1916, הוסיף ברוסילוב לאשר חופשות לחיילים ולקצינים עד לשבוע האחרון שלפני

ניתן לחזק אמונה זו עד כדי כך, שגם כאשר מתגלות לאויב כוונותיך ותכניותיך האמיתיות, עדיין מאמין הוא אמונה שלמה שהן כוזבות. דבריי-הימים מלאים וגדושים בדוגמאות של השתכנעות מוטעה והטעיה-עצמית. באביב שנת 1941 החזיק סטלין בדעה שהפכה אצלו לאמונה — חרף התראה-במועדה מצ'רצ'יל — כי היטלר לא יתקוף את ברית-המועצות. דוגמה ידועה נוספת מובאת ממאמרם של ר. ר. גלאס ופ. דוידוון, "שירות המודיעין משרת את הפיקוד": "האמונה-השלטת במוחות המפקדים בהוראי היתה שפירלה-הארבור לא תותקף".

מ פ ג נ י - ה ת ק פ ה

באמצעות מפגני-ההתקפה ניתן להטעות את האויב ולהניעו לשנות את הערכותו כך, שלא יהא מוכן למבצעים בחלקים אחרים של חזיתו. באמצעות התקפות-נגד עזות על הנהר רוהר, בתחילת דצמבר, 1944, הצליחו הגרמנים לטעת בפיקוד של בעלות-הברית את המחשבה שאין שום טעם להרהר במתקפה גרמנית בחלק אחר של החזית. ברם, מתקפת-הארדנים הגרמנית רבת-העוצמה, מדרום לנהר רוהר, באה עד מהרה. בהכנות לפלישה לנורמנדיה נערכו ההפצצות מצד בעלות-הברית באורח כזה, שהגרמנים דימו כי הן מכשירות את הנחיתה באיזור מיצרי דובר. כדי שיחזיקו הגרמנים בדעה זאת הופצצו גם מתקני-השיגור של ה-V1 באיזור קלה. מעלה מואת — גם ההתקפות שערכה אויריית בעלות-הברית על השטח הסמוך לאיזור הנחיתה, ביום שלפני המבצע, נוחלו באורח שלא איפשר לגרמנים לגלות את המקום שנבחר לנחיתה.

התקפות-הפגנת-כוח שמטרתן להסיח עשיות להועיל לפרקים גם כאשר הן מבוצעות בכוחות דלים. תעיד על כך העליה-בחוף של רגימנט צבא-צי בריטי באוסטנדה, בתחילת מלחמת-העולם ה-1. תנועת-הסחה בריטית זאת סיכנה לפי הערכת הגרמנים את קוי התחבורה העורפיים של צבאם בצרפת, והיא הביאה במידת-מה לנסיגה הגרמנית המהירה מן המארנה.

ב י ז ם

מקום חשוב בהטעיית האויב, במיוחד בצליחת-קרב של נהרות ובעליות-בחוף, נודע לריכוזים מדומים של כוחותיך, באמצעים אמיתיים או מדומים, ובאמצעים אלה ואלה כאחד. כך ניתן למשוך את תשומת-לבו של האויב לגרות-חזית אשר בהן לא תערכנה שום צליחות או נחיתות, והאויב יתפתה לערוך את כוחותיו חזרות מוטעות, ויקצה משימות מוטעות לעתודותיו. הבריטים במלחמת-העולם הראשונה, בהכינם את הבקעת החזית המבוצרת

היטב בקרבת העיר קאמבריי, ביימו "ריכוז" של חיל הטנקים שלהם בריחוק רב משם צפונה, בקרבת אראס. בנוסף להפצת ידיעות כוזבות שינו את שילוט מפקדת חיל הטנקים, וביצעו כינוס הדרגי, מוסתר של הטנקים, הרגלים והארטילריה שלהם, ושל ציוד הלחימה הדרוש. לתחנה קטנה בקרבת אותה חזית היה מגיע ערב-ערב, במשך חודש תמים כמעט, מטען-רכבת של טנקים. לא קשה היה להסיק מכך, שביערות הסמוכים מתכנסים טנקים במספר רב, וכי מתקפה ממשמשת ובאה.

חמישה ימים לפני ההתקפה על קאמבריי הונחתה לפתע אש-ארטילריה גרמנית אדירה על היערות בהם "רוכוז" הטנקים. הגרמנים היו משוכנעים שהם השמידו מספר רב של כלי השריון. לאמיתו של דבר לא נמצא ביערות הללו אפילו טנק אחד ויחיד.

במלחמת-העולם ה-2, בעת הפלישה לנורמנדיה, נטעו בעלות-הברית — באמצעות ריכוזי כלי-שיט-לנחיתה וכוחות נחיתה בחוף המזרחי והדרום-מזרחי של אנגליה — אמונה בגרמנים, כי הנחיתה בנורמנדיה אינה אלא טכסיס-הסחה.

מקרה מענין ומוצלח אחר של הטעיה יובא מן הארמיה-התשיעית האמריקנית, במלחמת-העולם ה-2 — מקרה של ביום הכנה לצליחת-קרב של נהר הרהיין. כדי להטעות את הגרמנים באשר למקום בו תבוצע הצליחה ניהלו האמריקנים את ההכנות במקום האמיתי (על יד העיר ריינברג) בסודיות גדולה. במקום שנבחר לנחיתה המדומה (ליד וידאנגאן) התקינו האמריקנים מצבורי-דמה, סללו כבישי-דמה, והסוו באור-היום חימוש-דמה. ההטעיה היתה כה משכנעת, שבמשך שבוע ימים לאחר הצליחה ליד ריינברג ציפו הגרמנים לצליחה עיקרית ליד וידאנגאן, וערכו את עתודותיהם מולה.

ד מ א י ם

דמאים וביצורי-דמה מטרתם להטעות את האויב בדבר העוצמה, המקום וההערכות של כוחותיך וציודך, ובדבר כוונותיך.

באמצעות 15000 סוסי דמה, עשויים מסחבות וקש, הטעה הגנרל הבריטי אלנבי את התורכים במערכת מגידו (בארץ-ישראל) ב-1918. ציוד-דמה להטעיית האויב הופעל בקנה-מידה נרחב גם במלחמת-העולם ה-2. לפני מערכת אל-עלאמיין פקד מונטגומרי להתקין מאות טנקי-דמה, ואלפי משאיות-דמה. הוא הצליח להטעות את האויב בדבר ריכוז כוחות-השריון שלו, ותודות לזאת — גם בדבר כיוונה של ההתקפה העיקרית שלו.

ב"בליטת קורסק" הביאו הרוסים את הגרמנים לידי מסקנות מוטעות באשר להערכותם ולעוצמתם של כוחותיהם, והרחיקו את אש הארטילריה הגרמנית מן

עמדותיהם האמיתיות באמצעות התקנת מספר רב של יעדי-דמה, חפרות-דמה, עמדות-דמה של ארטילריה ושל מוצבי-תצפית, ודמאי טנקים ומטוסים.

רעיונות חדשים

בהטעיה יש להגות רעיונות חדשים. אסור עליך לחזור על אמצעים, שיטות ונוהלים ישנים וידועים, פן יבין האויב חיש את משמעותם, וינקוט אמצעי-נגד. אכן, אם רצונך להטעות באמת את האויב, ובהמשך להפתיעו, מוכרח אתה להפעיל אמצעים ושיטות בלתי-רגילים. זוהי הדרך הטובה ביותר להשיג תוצאות של ממש. במלחמת-העולם הראשונה, בקיץ שנת 1916, נקט הגנרל ברוסילוב שיטה חדשה כדי להבקיע את חזית-העמדות המבוצרת האוסטרית-גרמנית. עד לאותו זמן היתה הבקעתה של חזית-עמדות מבוצעת בגזרות צרות-יחסית, ועל כן קיימת היתה תמיד האפשרות כי האויב יחיש אליהן את עתודותיו וכן חלק מכוחותיו שבחלקים אחרים של החזית, שלא הותקפו, ויאתר את ההבקעה.

ברוסילוב נטש את המתכונת הישנה הזאת והחליט לבצע את ההבקעה בחזית האויב באמצעות התקפות בריזמניות במספר גזרות, ובמספר צירים מבצעים. הוא הצליח להפתיע את האויב הפתעה מירבית. החזית הובקעה במספר מקומות, וברוחב ועומק גדולים. בסיכומו של דבר 750.000 איש מן הכוחות האוסטריים-גרמניים, נהרגו, נפצעו ונפלו בשבי.

באמצעות שיטות חדשות, בלתי-צפויות, לא זו בלבד שיכול האויב להטעות את מתקיפיו, אלא גם לשבור את התקפתם. בתחילת יולי 1918. ימים ספורים לפני המתקפה הגרמנית בשמפניה, העתיק הפיקוד העליון הצרפתי בחשאי את כוחותיו ממערך ההגנה הקדמי שלהם למערך-הביניים (שבין המערך-הקדמי והמערך-העורפי). בתנועה בלתי-צפויה זו הוליכו הצרפתים שולל את אויביהם, והארטילריה הגרמנית הנחיתה את האש-המכונה שלה על "לא-כלום".

הטעיה באמצעות תמרון

הטעיה במבצעי-קרב התקפיים, שמטרתה לנטוע באויב רושם מוטעה על הערכות כוחותינו, ועל מועד פתיחת המבצע שלנו, מתאפשרת, בין השאר, על ידי ריכוז כוח עדיף במקום שבו האויב חלש ביותר, בכונה לתקפו שם. כאשר המתגונן נהדף לאחור, משאירים כוחות קטנים במקומות בולטים בגזרה זו, ושאר הכוח מועבר להתקפה במקום אחר. כך מבלבלים את האויב, מוליכים אותו שולל, ומפזרים את כוחותיו. בשיטת-הטעיה זו השתמשו הגרמנים בנסיונם לחצות את הנהר לימ, בתחילת יולי 1944, ליד ביאלו פוליא, ביוגוסלביה.

תמרון על פני-קרקע שהאויב חושב אותם קשים למעבר או בלתי-עבירים,

גורם אף הוא להפתעת האויב. נסיון לנצל פני-קרקע כאלה ארע במלחמת השחרור הלאומית של יוגוסלביה.

התצלמות הגרמנים מן האיזור הצפון-מערבי של טבעת הרייתוק במתקפה החמישית שלהם על כוחות טיטו, ניתן להסבירה כנסיון להטעיה. כדברי ניקו יוביצ'ביץ':

מסתבר שהגרמנים רצו, לפחות בתחילה, לפתות את כוחותינו להכנס לקרקע קשה זו, מתוך אמונה מלאה שיוכלו לחסום לתקופה ידועה את כל מבואותיה, ולהשמידנו בה.

הטעיה אטומית

יש לתת את הדעת להטעיית האויב גם בתנאי מלחמה חדישה, שבה יופעלו כלי-זיון אטומיים, שכן פעולות מדומות או מבוימות, ואמצעי דמה שיולכו שולל את האויב, עשויים להקנות בה יתרון רב. הטעיה מצריכה ניצול כל האפשרויות, השיטות והאמצעים — פעילות מודיעין-נגדי, פעולות הפגנת-כוח, ריכוזים מדומים, ביצורי-דמה, שינויים בנוהל-יקרב ותמרונים מבלבלים — לרבות שימוש בקרקע קשת-עבירות, בכל מצב חייב אתה לחשב דרכים ונוהלים מיוחדים אשר במשותף עם ביצוע פעולות מכינות יביאו לידי הטעיה מושלמת יותר של האויב, ובעקבותיה — להפתעה ולנצחון שלמים יותר.

מן הראוי לציין כי אם יופעלו כלי-זיון גרעיניים במלחמה מוגבלת, תעלינה אפשרויות רבות להטעיה. אך גם בתנאים אחרים של לחימה, צירוף של עוז רוח ולוחמים ותיקים ומנוסים יאפשר להללו לשמור על חופש הפעולה, לכפות את רצונם על יריבם, ולכוון במידה רבה, ולתועלתם, את פעולות הלחימה במיבצעים.

רשאי אתה להיות תלמידו של האויב

אובידיוס, משורר רומאי

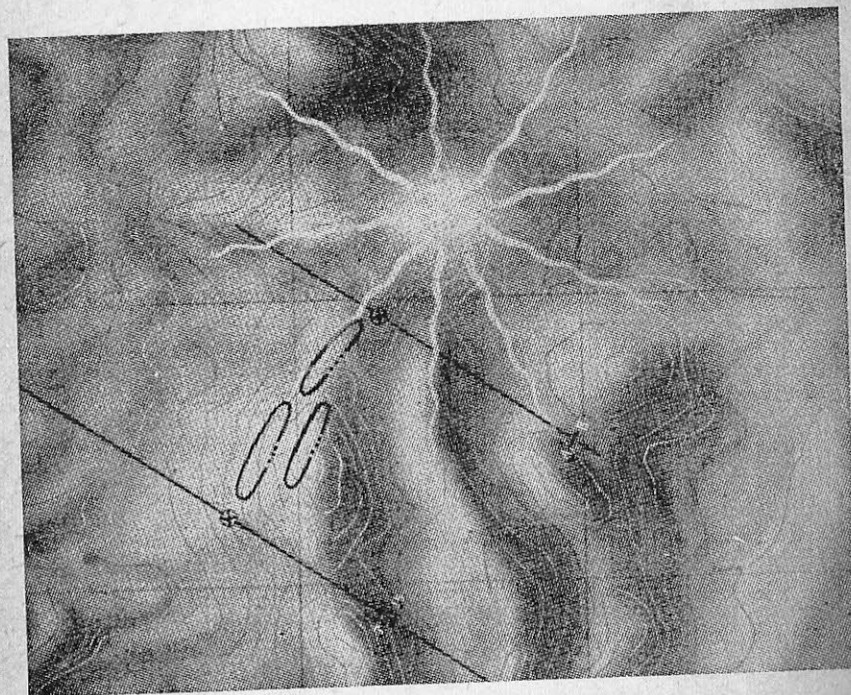
כיצד היית עושה זאת אתה?

המיוון ז' מ. פראט

המצב הכללי

101. אתה מפקד פלוגה א', ברגימנט הרגלים ה-15. על הגדוד שאליו אתה משתייך הוטלה המשימה להתארגן במערך-ההגנה. קיבלתם התראה להיות מוכנים להתקפות אטומיות.

זמן קצר אחרי החשיכה (1930), הוחזרו הכוחות שחיפו על התארגנותכם להגנה. בהתגבר לחץ האויב על גורתכם, מוסגים לאחור גם מוצבי-החזן. בדוחי המודיעין נאמר כי צפויה התקפת אויב בסיוע כלי-זין אטומיים. בשעה 2000 כמעט שהשלימה פלוגתך את התחפרותה. כוחות-האבטחה

A — פלוגה א'; B — פלוגה ב'

המקומיים שלך מדוחים שאין שום פעילות מצד האויב. בשטחים הנמוכים שמסביב למערך שלך מתפשט ערפילי-קרקע.

102. בעלות השחר (0545) פתח האויב את התקפתו בהפעלת כלי-זין אטומיים. טיל אטומי משוגר ממוסוס, נפיץ-אוויר, נורה לנקודת-אפס קרקעית שב-שטחה של פלוגה ב', שכנתך מימין (ראה מפה). תקשורת האלחוט והטלפון שלך יוצאת מכלל פעולה. הערפל והאבק מונעים אותך מלקבוע במדויק את אבידותיך, אך הנך מעריך כי 60% מן האנשים והציוד של פלוגתך אבדו.

בעיה 1

כמפקד פלוגה א', מה יהיה סדר הפעולות שתנקוט בזמן זה (רשום אותן לפי סדר העדיפויות).

מצב 2

כ-15 דקות לאחר ההתפוצצות האטומית בשטחה של פלוגה ב' חידשת את המגע עם האנשים ששרדו בחיים ממחלקותיך (ושנותרו בעמדותיהם). מן הדוחים שלהם אתה למד כי פלוגה א' שלך איבדה 40% מאנשיה וציודה. עדיין אינך יכול להתקשר עם מפקדת הגדוד או עם מפקדה גבוהה אחרת. אתה יודע כי בדרך כלל האויב מנצל את השפעת הנפץ האטומי בנועו מידית לתוך השטח הנגוע.

בעיה 2

לפניך המשימה לארגן-מחדש את שארית יחידתך. באילו מן הדרכים הבאות תבחר?

- א. תעזוב את המערך הנוכחי שלך ותצטרף ליחידה אחרת, שכושרה הקרבי לא נפגע.
- ב. תשאר במערך-ההגנה הנוכחי שלך ותתפוס מחדש את כל עמדותיו באנשים, הציוד והתחמושת שנותרו כשירים לפעולה.
- ג. תארגן מתחם-פלוגתי חדש בתואי-הקרקע הטוב ביותר אשר בגזרה שהוקצתה לפלוגתך.
- ד. תשאיר את גייסותיך בעמדותיהם הנוכחיות, מחשש שהאויב יטיל טיל אטומי נוסף בסביבתך.

פתרונות

בעיה 1

סדר-העדיפות של פעולותיך יהיה:

- א. ליצור קשר עם כל מחלקה ולקבוע לפי הדוחים שתקבל מהו כושרה של פלוגתך.

- ב. לעשות כל מה שביכולתך כדי להתקשר עם מפקדה גבוהה ששרדה בחיים (באמצעות רצים, אמצעים חזותיים שנקבעו מראש, וכד').
- ג. תערוך מחדש את אנשיך, כלי-נשקך ותחמושתך במערך-ההגנה שלך ותתכונן שהאויב ינצל את השפעת הטיל האטומי ויתקדם.
- ד. תודא הגשת עזרה-ראשונה לאנשים שנפגעו (לא יהיו חובשים במספר מספיק, ועל כן חייב כל חייל לדעת כיצד לטפל בעצמו — ובנפגעים אחרים).

בעיה 2

- א. לא, זכור שהוטלה עליך משימה הגנתית. לא תעזוב את השטח החיוני שבו מחזיקה פלוגתך עתה. יש לך יחידה ש-60% מכושרה הקרבי בשאר בה, ושומה עליך להמשיך במשימתך.
- ב. כן, רשאי אתה להחליף את המחלקה הקדמית הימנית (שנפגעה יותר מן האחרות, בגלל היותה קרובה יותר להתפוצצות) במחלקת העתודה, או לארגן-מחדש את כל אנשיה ששרדו בחיים לכוח לוחם תכליתי, בתחומי המערך-המחלקתי הנוכחי. עליך להתארגן-מחדש במהירות, כדי שתשהה או תשבש את האויב כאשר יתקדם במטרה לנצל את השפעת ההתפוצצות האטומית.
- ג. לא, פלוגתך, אף על פי שנפגעה קשות, הנה עדיין כוח לוחם תכליתי. אילו מספר האבידות היה רב יותר, היית מכנס את כל הנותרים בחיים ועובר למערך-מבוצר מוכן (למשל — למתחם של מחלקתך השמאלית) הנמצא על פני-הקרקע הנוחים ביותר להגנה בגורתך.
- ד. לא, בלי הערכות מחודשת של הגייסות, כלי-הנשק והתחמושת לא תוכל הפלוגה להמשיך בתכליתיות במשימתה ההגנתית. האפשרות שיוטל טיל אטומי נוסף בקרבתך היא רחוקה.

תצלום-אוויר של אורטונה, לפני הקרב

מקרא: מלמעלה למטה: — בית-קברות; ויה טריפולי (דרך טריפולי). המבצר; כנסיית סן-טומאסו; רחוב אומברטו 1; פיאצה מוניציפאלא (כיכר העיר); רחוב ויטוריו עמנואל; פיאצה ויטוריה (כיכר ויטוריה); כביש מס' 16; כנסיית סנזה מריה די קונסטנטינופול; קנה המידה: 100 יארד — כ"ב, 91 מטר.

דואר רשמי

50-1

צמת תיים

168281/ק

שדי ויצמן 38

קרית מוצקין

המחיר 250 פרוטה